

Waldorfski dječji vrtić
Mala vila
Zametska 6, Rijeka
Tel. 051 64 23 06
e-mail: d.v.malavila@gmail.com

**GODIŠNJI PLAN I PROGRAM
ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA
ZA PEDAGOŠKU 2021./2022. GODINU**

V.d. ravnateljja

Nataša Filipović

Predsjednica Upravnog vijeća

Jelena Čulina

Rijeka, rujan 2021.

Sadržaj

1.	UVOD	4
2.	USTROJSTVO RADA	7
2.1	OSNOVNI PODACI	7
2.2	VRSTE PROGRAMA	7
2.3	STRUČNI DJELATNICI	8
2.4	STRUČNI SURADNICI	10
2.5	OSTALI DJELATNICI	10
3.	MATERIJALNI UVJETI RADA	12
3.1	IZVOR SREDSTAVA	12
3.2	PLAN NABAVE OPREME, DIDAKTIČKOG MATERIJALA, SITNOG INVENTARA i POTROŠNOG MATERIJALU	13
3.3	PLAN TEKUĆEG i INVESTICIJSKOG ODRŽAVANJA	14
4.	NJEGA i SKRB ZA TJELESNI RAST i ZDRAVLJE DJECE	15
4.1	PLANIRANJE i PRAĆENJE OČUVANJA ZDRAVLJA DJECE	15
4.2	ZDRAVA PREHRANA	15
4.3	ZDRAVSTVENO-HIGIJENSKI UVJETI	18
5.	ODGOJNO-OBRAZOVNI RAD	21
5.1	CILJ i BITNE ZADAĆE	21
5.2	TRAJNE ZADAĆE	22
5.2.1	PRAĆENJE i OLAKŠAVANJE PRILAGODBE	22
5.3	PRAĆENJE PRIPREMLJENOSTI DJECE ZA POLAZAK U OŠ	23
5.4	SADRŽAJI i AKTIVNOSTI	24
5.5	ODGOJNO- OBRAZOVNI PROGRAMI	29
5.5.1	REDOVNI PROGRAM	29
5.6	PLANIRANJE RADA	33
5.6.1	PROGRAM SKUPINE OD 2-3 GODINE ŽIVOTA	36
5.6.2	PROGRAM PREDŠKOLE	37
5.6.3	KRAĆI POSEBNI PROGRAMI	39
5.7	PEDAGOŠKA DOKUMENTACIJA	42
5.8	PLAN i DRAMSKO-SCENSKIH PREDSTAVA ZA DJECU	44
5.9	RAZVOJNO PRIMJERENE ZADAĆE U ODGOJNO- OBRAZOVNOM RADU	45
6.	IZOBRAZBA i USAVRŠAVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH DJELATNIKA	52
6.1	STRUČNO USAVRŠAVANJE ODGOJITELJA	53
6.2	PLAN RADA RAVNATELJA	56
7.	SURADNJA S RODITELJIMA	58
7.1	PLAN RODITELJSKIH SASTANAKA, DRUŽENJA S RODITELJIMA i UMJETNIČKIH RADIONICA:	59

7.2	PLAN IZLETA	59
8.	SURADNJA S VANJSKIM ČIMBENICIMA	60
9.	VREDNOVANJE i PRAĆENJE PROVEDBE PROGRAMA	62
10.	ZAKLJUČAK.....	64
11.	LITERATURA	65

Izrazi koji se u Godišnjem planu koriste u muškom rodu neutralni su i odnose se i na muške i na ženske osobe.

1. UVOD

Godišnji plan i program odgojno-obrazovnog rada za pedagošku 2021./2022. godinu izrađen je na osnovu promišljanja, evaluacija i izvješća svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa.

Waldorfski dječji vrtić *Mala vila* u Rijeci (Vrtić) smješten je u zakupljenom prostoru Grada Rijeke na adresi Zametska 6. Osnivač Vrtića je udruga građana Društvo prijatelja waldorfske pedagogije, Rijeka, a temeljem rješenja Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa izdana je suglasnost na program Klasa:601-01197-011307, Ur. broj: 532-02-01/3-98-2, te je 4. veljače 1998. godine krenuo s radom.

U Vrtiću se ostvaruje desetsatni program ranog i predškolskog odgoja i naobrazbe, njege i prehrane djece od druge godine pa do polaska u školu. U vrtiću se provodi redoviti program ranog i predškolskog odgoja i naobrazbe u dvjema mješovitim odgojno-obrazovnim skupinama i jednoj starije jasličkoj skupini sukladno Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju (Narodne novine 10/97), Državnom pedagoškom standardu predškolskog odgoja i obrazovanja te na temeljima znanosti o čovjeku (antropologije tj. Menschenkunde) prema smjernicama Rudolfa Stainera.

I ove će se pedagoške godine intenzivno raditi na tijeku godine (svečanosti, pedagoški sadržaji i metode rada) s obzirom na potrebu za stručnim kadrom.

Glavni cilj dječjeg vrtića *Mala vila* jest pružiti kvalitetnu uslugu korisnicima vrtića (roditeljima) te zadovoljiti individualne potrebe svakog djeteta. Poticanje djetetova cjelovitog razvoja temelji se na načelima odgoja waldorfske pedagogije. Jedno od temeljnih je učenje na osnovi oponašanja. Dijete se individualno razvija putem primjera ponašanja odraslih (hodati, govoriti, razmišljati bez da ih se podučava). Preuzima način postupanja sa stvarima ili odnose s drugim ljudima te oponaša unutarnje držanje odrasle osobe (Pedagoški rad u waldorfskom vrtiću, Beč 2006.).

Zadaci pri ostvarenju kvalitetne usluge odnose se na poticanje optimalnog razvoja tjelesnih, emocionalnih, kognitivnih i socijalnih resursa djeteta koje u poticajnom i toplom okruženju izrasta u cjelovitu osobnost. Slika djeteta uključuje i njegove duševno-duhovne komponente (referirati se na Odgoj djeteta sa stanovišta duhovne znanosti).

Pri tom vodimo se mišlju da je cjeloživotno učenje i usavršavanje djelatnika od krucijalne važnosti. Potrebe za stručnim obrazovanjem djelatnika našeg vrtića najvećim se dijelom ostvaruju programima inicijalne edukacije waldorfskih odgajatelja i programima njihovog stručnog usavršavanja koji se provode na Institut za waldorfsku pedagogiju (IWP) u Zagrebu. Također, ono što je novina je to da će svi djelatnici biti usmjereni i poticani prema sudjelovanju u novoj oformljenoj edukaciji pod nazivom Regionalna edukacija. Ona se usmjerava prema svim zainteresiranim pedagoškim djelatnicima širih stručnih djelatnosti (ne samo odgojitelji) koji su zainteresirani za primjenu ili samo upoznavanje sa drugačijim pristupom odgoja i obrazovanja. U pedagoškoj 2021./2022. godini s pripravničkim stažem započinju tri djelatnice- odgojiteljice koje su ili će biti prijavljene matičnom ministarstvu za početak priprevnčkog staža. Vrtić se obavezuje da će sve dužnosti u vezi s prijavama pripravnika obavljati u okviru rokova. Također, truditi ćemo se da im omogućimo kvalitetan i uspješan način rada i napretka u struci.

Radno vrijeme je i dalje usklađeno s potrebama korisnika, a to je od 6:30 do 16:30. Vrtić je otvoren do 17:00 sati te je dostupan roditeljima koji zbog radnih obveza ne mogu stići na vrijeme. U to vrijeme vrtić se prozračuje i čisti u elementarnom obliku (svaki odgojitelj uređuje svoje radno mjesto).

Od 15. srpnja uvodi se ljetna shema rada (rad u dvije, a u kolovozu kasnije u jednoj skupini) koja traje do 31. kolovoza.

U periodu od 1. do 15. kolovoza Vrtić je zatvoren zbog kolektivnog godišnjeg odmora. Ove pedagoške godine planirati ćemo provedbu zdravstveno higijenskih radova u kuhinji (farbanja zidova) te uvođenje adekvatne rasvjete što se nije uspjelo odraditi u prošloj šk/g. (ako to financijske mogućnosti budu dozvoljavale).

U planiranju rada za ovu pedagošku godinu fokus dajemo i na materijalima za rad. Kako je od posebne važnosti sve što dijete dodiruje i čime se igra kroz dan (npr. tkanine s kojima se igra) tako je važno i s kojim materijalima oblikuje svoju kreativnost. Prvenstveno se pri tom misli na zdravlje djece, pa ćemo se truditi nabavljati akvarel boje i oblikovni vosak od provjerenih proizvođača (Stockmar).

Bogaćenje didaktičkog materijala odnosi se na osmišljavanje, šivanje te uređivanje postojećih kutića u što su uključeni svi zaposlenici unutar skupina.

Nastojati ćemo i dalje raditi na promicanju waldorfske pedagogije te surađivati s društvenom zajednicom koliko će to postojeće mjere suzbijanja zaraze od COVID-a dozvoljavati. Jedan od važnih segmenata odgojno-obrazovnog rada je suradnja s roditeljima pa ćemo kroz godinu nastojati ih uključiti u sve projekte i aktivnosti na način da zadovoljavamo naputke higijenskih mjera i ostale naputke kriznog stožera. Prvenstveno ćemo gledati da sigurnost dječjeg psihofizičkog razvoja bude na prvom mjestu, da veselje i lakoća koju djeca trebaju osjetiti imaju gdje svakodnevno promatrati i utkati u svoj život.

2. USTROJSTVO RADA

2.1 OSNOVNI PODACI

Waldorfski dječji vrtić Mala vila obavlja djelatnost predškolskog odgoja i naobrazbe, a osnivač je udruga građana Društvo prijatelja waldorfske pedagogije iz Rijeke. Sjedište vrtića je u Rijeci, u Zametskoj 6. Program odgojno-obrazovnog rada namijenjen je djeci od navršene druge godine života do polaska u osnovnu školu.

Pedagoška godina 2021. /2022. započinje 1. rujna 2021., a završava 31. kolovoza 2022. godine. Vrtić svoju redovnu djelatnost organizira kroz rad jedne mješovite skupine od 2-3 godine života i dviju mješovitih odgojnih skupina od 3-7 godina života. Primarnim programom obuhvaćeno je 53 djece i to 12-ero u jaslicama, a 20-ero i 21 djece polaznika vrtićkih mješovitih skupina. Broj djece se mijenja tijekom pedagoške godine, ovisno o upisu ili ispisu djece. Tijekom ljetnih mjeseci (srpnja i kolovoza) rad će se organizirati prema ljetnoj shemi rada.

Program odgojno-obrazovnog rada odvija se u četrdesetosatnom radnom tjednu, raspodijeljenom u pet radnih dana. Rad započinje u 6:30 sati, a završava u 16:30 sati.

Vrtić ne radi na državne praznike i blagdane te u periodu kolektivnog godišnjeg odmora i to:

- od 19. travnja 2022. do 22. travnja 2022.- Uskršnji praznici
- od 01. kolovoza 2022. do 15. kolovoza 2022. ljetni kolektivni odmor.

2.2 VRSTE PROGRAMA

U pedagoškoj godini 2021. /22. odgojno-obrazovni rad se ustrojava za djecu rane i predškolske dobi od dvije godine starosti do polaska u školu kroz sljedeće cjelodnevnne programe:

- redoviti 10-satni program od 2-3 godina života
- redoviti 10-satni program od 3-7 godina života
- program predškole
- igraonica (prilikom novih upisa)

U pedagoškoj godini 2021. /2022. Vrtić će nuditi i kraći posebne program euritmije koji će se održavati u sklopu redovitog programa za djecu od 4-7 godina. Voditelj programa je vanjski suradnik euritmist Mladen Zovko.

Vrste programa, skupine, odgojitelji

Programi	Skupine	Trajanje	Br. Djece	Br. Odgojitelja
Redoviti program 2-3	1	7-10 sati	do 14	2+0,5
Redoviti program 3-7	2	7-10 sati	do 23 do 21	2 + 0,5 2
Program predškole	1	250 sati/god	do 20	1+1
Euritmija	unutar postojećih skupina	15-25 min tjedno	do postojećeg broja unutar sk.	1 (vanjski vršitelj) + 1 odgojitelja iz skupine
Igraonica	1	2 sata tjedno	do 20	2

2.3 STRUČNI DJELATNICI

Odgojno-obrazovna djelatnost se odvija u tri skupine, dvije mješovite od treće do polaska u školu i jedne mješovite od dvije do tri godine. Za ostvarivanje tog rada potreban je slijedeći kadar poredan po skupinama.

Mješovita skupina od 2 do 3 godine starosti djeteta

Silvija Brdar, VŠS, stručna prvostupnica predškolskog odgoja, apsolventica waldorfskog obrazovanja u Zagrebu pri Institutu za waldorfsku pedagogiju, radno mjesto- odgojiteljica predškolske djece na puno radno vrijeme,

Petra Spasović, VŠS, stručna prvostupnica predškolskog odgoja, na radno mjesto odgojiteljice- pripravnica na pola radnog vremena,

Valentina Tigani, apsolventica predškolskog odgoja i obrazovanja na sveučilištu odgojnih znanosti Juraj Dobrila iz Pule, na mjestu odgojitelja predškolske djece- nestručna zamjena, na puno radno vrijeme;

Ines Bergsoy, apsolventica predškolskog odgoja i obrazovanja na sveučilištu odgojnih znanosti Juraj Dobrila iz Pule, na mjestu odgojitelja predškolske djece- nestručna zamjena, na bolovanju;

1. mješovita skupina od 3 do 7 godine starosti djeteta

Michelle Žiković, VŠS, stručna prvostupnica predškolskog odgoja i obrazovanja, absolventica waldorfskog studija u Zagrebu u organizaciji IWP-a, na mjesto odgojitelja predškolske djece, na pola radnog vremena;

Tamara Matavulj, VŠS, stručna prvostupnica predškolskog odgoja i obrazovanja, pripravnica, na radno mjesto odgojitelj predškolske djece, na puno radno vrijeme;

Dean Tibljaš, VSS, prof. povijesti, na radno mjesto odgojitelja predškolske djece- nestručna zamjena, polaznik 1. godine waldorfskog osposobljavanja na IWP-u u Zagrebu, na puno radno vrijeme.

2. mješovita skupina od 3 do 7 godine starosti djeteta

Andrea Jović, VŠS, stručna prvostupnica predškolskog odgoja, absolventica waldorfske pedagogije na studiju na IWP-u u Zagreb, radno mjesto odgojiteljica predškolske djece na puno radno vrijeme;

Ana Štemberger, VSS, kineziolog, studentica 1. godine waldorfskog osposobljavanja na IWP-u u Zagrebu, na mjesto odgojitelja predškolske djece - nestručna zamjena, na puno radno vrijeme;

Sarah Denona, VSS, asistent za djevojčicu s teškoćama u razvoju- volonter, po Ugovoru na 20 sati tjedno.

Odgojitelji su obvezni u neposrednom pedagoškom radu sa skupinom djece provesti 27,5 radnih sati, a ostale poslove u sklopu satnice do punog radnog vremena (40 sati tjedno). Ostali poslovi odgojitelja obuhvaćaju planiranje, programiranje i vrednovanje rada, adekvatnu pripremu prostora i poticaja (čišćenje, uređivanje, šivanje/izrada) suradnju i savjetodavni rad s roditeljima i ostalima te stručno usavršavanje (prema DPS).

2.4 STRUČNI SURADNICI

Vrtić ostvaruje dugogodišnju suradnju sa zdravstvenom pedagoginjom Ivankom Katarinčić, koja živi i radi u Zagrebu. Također se školovala na waldorfskim institucijama u Hrvatskoj i inozemstvu. Pomaže u radu vrtića kroz pomoć i podršku odgojiteljskom timu, a također i roditeljima u promatranju djece te njihovom boljem i kvalitetnijem življenju.

Mladen Zovko euritmist, dugogodišnju suradnju obavlja realizirajući program euritmije, promicanje waldorfske pedagogije, predavanja za djelatnike i roditelje te rad vrtićkog kolegija.

Snježanka Jadrijević je likovni terapeut i umjetnik, slikar po teoriji boja J.W.Goethea i Rudolfa Steiner. Suradnja se ostvaruje kroz radionice slikanja te predavanja antropozofskog pogleda u tumačenje bajki.

2.5 OSTALI DJELATNICI

Nataša Filipović, VŠS, odgojiteljica predškolske djece i waldorfska odgojiteljica, na radno mjesto v.d. ravnatelj (pola radnog vremena) i mentoriranje odgojitelja iz waldorfske pedagogije, pola radnog vremena);

Jelena Haramija, VSS, tajnica, 10 sati tjedno.

Marinka Špodnjak, VSS, mag. waldorfske pedagogije i waldorfska odgajateljica., rad s roditeljima, stručno usavršavanje, mentoriranje, rad na projektima i dokumenti, 15 sati tjedno.

Vlatka Pavlović, SSS, kuharica puno radno vrijeme (duže bolovanje).

Monika Barić, SSS, trgovački komercijalist sa 5-ogodišnjim skustvom rada u kuhinji, polaznica osposobljavanja za odrasle Narodno učilište -smjer kuhar, na mjesto kuhara – zamjena, na puno radno vrijeme.

Računovodstvene i knjigovodstvene poslove obavlja računovodstveni servis „Pro-rif“.

Poslove čišćenja obavlja servis “Blue Adriatik Trade”.

Upravno vijeće sastavljeno je od 5 članova:

Jelena Čulina, predstavnica osnivača i predsjednica Upravnog vijeća

Sandra Kraljević Pavelić, predstavnik osnivača

Tamara Kos, predstavnik osnivača

Michelle Žiković, predstavnik odgojitelja i stručnih djelatnika,

Snježana Lenac, predstavnik roditelja izabrana na roditeljskom sastanku 16. rujna 2021.

Nataša Filipović, v.d. ravnatelj vrtića, sudjeluje u radu Upravnog vijeća bez prava glasovanja.

3. MATERIJALNI UVJETI RADA

Materijalni uvjeti rada jedan su od značajnijih elemenata u ostvarivanju odgojno-obrazovnog procesa. Ekonomska cijena se ove školske godine neće mijenjati, a iznosi 2230,00 kuna za mješovitu odgojnu skupinu od 3-7 godina i 3000.00 kuna za mješovitu od 2-3 godine života djece. Također ćemo u 2021./2022. godini kontinuirano nastojati podizati kvalitetu uvjeta rada, a sve u suradnji s Osnivačem i Gradom Rijekom te ostalim Gradovima i Općinama koji financiraju roditelje, korisnike naših usluga. Planirani zadaci proizlaze iz stvarnih potreba sukladno Državnom pedagoškom standardu predškolskog odgoja i naobrazbe (NN, 63/08).

Zadatak je Vrtića voditi računa da oprema, namještaj, igračke i druga pomagala i predmeti opće upotrebe odgovaraju mjerilima Državnog pedagoškog standarda predškolskog odgoja i naobrazbe (NN, 63/2008) te ispunjavaju uvjete u pogledu zdravstvene ispravnosti (Programu zdravstvene zaštite djece, NN, 105/02).

3.1 IZVOR SREDSTAVA

Materijalni uvjeti rada ovise s jedne strane o količini sredstava realiziranih uplatom korisnika usluga - roditelja i s druge strane o količini financijskih sredstava doznačenih iz proračunskih izvora Grada Rijeke, čime se podmiruju plaće i druga primanja radnika, nabavlja didaktička i ostala oprema te se podmiruju materijalni troškovi ustanove i troškovi tekućeg i investicijskog održavanja objekta.

PROGRAM	EKONOMSKA CIJENA	GRAD RIJEKA
MJEŠOVITA OD 2-3	3.000,00 kn	1.680,00 KN
MJEŠOVITA OD 3-7	2.330,00 KN	1.410,00 KN

OSTALE OPĆINE I GRADOVI

Općina Viškovo sufinancira mjesečnu razliku između ekonomske cijene i iznosa koji plaća roditelj prema utvrđenom rješenju jedinstvenog upravnog odjela Općine Viškovo.

Općina Jelenje sufinancira roditelje sa 1000,00 kuna mjesečno.

Općina Kostrena sufinancira roditelje u mjesečnom iznosu od 77% cijene usluge cjelodnevnog boravka, a najviše do iznosa od 1.979,00 kuna mjesečno.

3.2 PLAN NABAVE OPREME, DIDAKTIČKOG MATERIJALA, SITNOG INVENTARA I POTROŠNOG MATERIJALU

U planiranju rada za ovu pedagošku godinu fokus dajemo čime i na koji način se djeca igraju, tj. provide vrijeme u vrtiću. U tu svrhu obratit ćemo se roditeljima sa zamolbom da se uključe te doprinesu cjelovitom utjecaju na dijete. Naime, mišljenja smo da igračke koje donose od kuće nisu adekvatne za zajednicu vrtića (upitne proizvodnje, čistoće). Njima su djeca opterećena jer ih nemogu dijeliti sa drugom djecom, na što ih vrtić kao odgojno-obrazovna ustanova uči. S naše strane truditi ćemo se da sredstava (tj. igračaka) za igru ima dovoljno po skupinama kako bismo zadovoljili potrebu djece za stvaralačkom i slobodnom igrom.

Kako je od posebne važnosti sve što dijete dodiruje i čime se igra kroz dan (npr. tkanine s kojima se igra) tako je važno i s kojim materijalima oblikuje svoju kreativnost. Prvenstveno se pri tom misli na zdravlje djece, pa ćemo se truditi nabavljati akvarel boje i oblikovni vosak od provjerenih proizvođača (Stockmar).

Bogaćenje didaktičkog materijala odnosi se na osmišljavanje, šivanje te uređivanje postojećih kutića u što su uključeni svi zaposlenici u odgojno-obrazovnom procesu.

Plan nabave je sljedeći:

Rujan: Pedagoška dokumentacija, likovni i uredski materijali, sredstva za dezinfekciju i sva potrebna potrošna sredstva za čišćenje i održavanje, nešto od potrebnog materijala za uređenje odgojno-obrazovnih soba, didaktički material, filc i vuna), materijali i sredstva za proslavu Miholja.

Listopad: šivaći materijal i vuna za ručni rad, igle

Studeni: Materijal za uređenje parka, pijesak i sl., likovni material, material za Božićne radionice, nabava, akvarel boja i pčelinjeg voska.

Prosinac: materijal za božićne radionice, sredstva za čišćenje i održavanje

Siječanj: Didaktički material (nove slikovnice) i materijal za proslavu i radionice za maškare

Veljača: muzički instrumenti

Ožujak: Materijal za uskršnje radionice

Travanj: Sadnice i ostali materijal za uređenje vrta, pijesak za pješčanik, zemlja po potrebi

Svibanj: Didaktičke igračke za vanjski prostor

Lipanj: Uređenje vrtića (farbanje ili nešto od namještaja)

Srpanj – kolovoz: Likovni material

3.3 PLAN TEKUĆEG I INVESTICIJSKOG ODRŽAVANJA

Daljne uređenje prostora kuhinje ide u pravcu uređenja adekvatne rasvjete i krečenje zidova.

Budući da je vrtić u zgradi vlasništva Grada Rijeke, za određene investicijske radove tražili smo nadležne odjele Grada.

4. NJEGA I SKRB ZA TJELESNI RAST I ZDRAVLJE DJECE

4.1 PLANIRANJE I PRAĆENJE OČUVANJA ZDRAVLJA DJECE

Planiramo:

- Razvijati što bolju komunikaciju s roditeljima kroz predavanja i edukaciju putem roditeljskih sastanaka, prvenstveno vezano za djetetovo zdravstveno stanje, njegov rast i razvoj – predavanja antropozofskih liječnika i homeopatskih liječnika
- Organizirati izlete u prirodu: na selo, u planinu, na snijeg, u šumu, na more
- Ponuditi roditeljima osiguranje od nesretnog slučaja putem ugovora s osiguravateljskom kućom
- Pratiti zdravstveno stanje djece koja pohađaju dječji vrtić, odnosno pobol te razloge izostajanja iz dječjeg vrtića
- Poraditi na prevenciji zaraznih bolesti i ušljivosti
- Posebnu pozornost posvetiti poduci djece o osobnoj higijeni (pranje ruku i tijela, pranje zubi nakon ručka)
- Nadzirati djecu pri korištenju sanitarnog čvora
- Praćenje djece kod kojih su uočeni specifični problemi npr. odstupanja u prihvatljivom obliku ponašanja
- Otkrivanje, praćenje i organizacija rada s djecom kod kojih su uočene posebne potrebe i/ili teškoće u razvoju
- Identifikacija djece s većim teškoćama i upućivanje na daljnju obradu

Dnevni odmor za djecu mješovitih odgojno-obrazovnih skupina organizirat će se od 13.30 sati do 15:00 sati, a ukoliko se pojedinom djetetu spava i u neko drugo vrijeme, to će mu biti omogućeno (ranijutarnji dolazak). Dnevni odmor za djecu u 2-3 godini organizirat će se od 12:30 sati do 15:00 (15:30).

4.2 ZDRAVA PREHRANA

Kvalitetna i zdrava prehrana jedan je od osnovnih preduvjeta zdravog razvoja djeteta. Pravilna je prehrana u svakoj dobi važna ponajviše u razdoblju u kojem dijete najintenzivnije raste i razvija se. Temeljni uvjet dobre prehrane je njezina raznolikost i prilagođenost dobi djeteta.

Sastavljajući jelovnik posebnu pozornost treba obratiti na zastupljenost bjelančevina, ugljikohidrata, masti, minerala i vitamina.

Većina današnje djece je veliki dio dana van obiteljskog doma, pa je stoga i velika odgovornost na Vrtiću da jelovnik i odabir namirnica bude kvalitetan i poticajan za njihovo zdravlje i razvoj. Dijete treba odmalena stvarati svoje prehrambene navike. Zdrava prehrana je prioritet vrtića Mala vila. Polazeći od činjenice da za zdrav razvoj djeci treba što kvalitetnija prehrana, na našem jelovniku biti će sezonsko voće i povrće, cjelovite žitarice, mahunarke te mlijeko i mliječni proizvodi. Odabir Vrtića je laktovegeterijanska prehrana te je potrebno pažljivo pristupiti planiranju obroka kako bismo djeci osigurali sve potrebne nutrijente za pravilan rast i razvoj. Također, pažnja je usmjerena na organski proizvedenu hranu. Pri tom moraju se mijenjati stare navike korištenja industrijskih, prerađenih i rafiniranih proizvoda.

Jelovnik je usklađen prema preporukama „Izmjena i dopuna programa zdravstvene zaštite djece, higijene i pravilne prehrane djece u dječjem vrtiću“ (NN 121/07) Iz toga Vrtić obraća pažnju na:

- Vrtić sprovodi i njeguje lakto-vegeterijansku prehranu
- Prehrana djece predškolske dobi se temelji na cjelovitim žitaricama, sezonskom voću i povrću;
- U skupini proteina (zamjena mesnog obroka)prehrana se obogaćuje proizvodima tofu, sejtan i sojinim pripravcima, kao i obilnim korištenjem mahunarki i sjemenki;
- U skupini mlijeka i mliječnih proizvoda naglasak se daje na fermentiranim mliječnim proizvodima, a preporuka je da djeca do 5.godine života piju mlijeko s mliječnom masti 3,2%;
- Izvor masnoća koje se koriste u prehrani bogate su nezasićenim masnim kiselinama i siromašni zasićenim masnim kiselinama (hladno prešana biljna ulja: maslinovo, bućino, suncokretovo), koristiti isključivo maslac kao namaz i pročišćeno maslo;
- Salata treba biti sezonska, prilagoditi je s obzirom na mogućnost nabave;
- Poželjno koristiti žitarice u juhama, domaće namaze, domaće kolače, domaće kompote, domaće pudinge, prirodne voćne sokove, domaće voćne deserte;
- Omogućiti dovoljne količine kruha kod ručka, gdje nije ponuđena tjestenina, krompir, palenta
- U jogurt ne dodavati šećer, u čaju koristiti med kad god je to moguće kao i limun ponekad;
- Koristiti integralnu rižu, kao i basmati ponekad;
- Obzirno koristiti sol;
- Češće koristit trstikin šećer;
- Ne koristiti gotove prerađene proizvode (namaze, konzerve i sl.);
- Voda treba biti dostupna, nuditi je prema izraženoj potrebi, osobito maloj djeci koja ne znaju još sama izraziti žeđ;

- Koristiti raznovrsne biljne čajeve preporučene za predškolsku djecu (šipak, majčina dušica, lipa, koromač, kamilica);
- Od začina koristiti blage začine korisne za probavu djece (kumin, korijander, kurkuma);
- Zbog provjerene kvalitete proizvoda i prehrambene vrijednosti koristiti domaće proizvođače.

Djeci će se pomagati da se što brže prilagode na raspored svakodnevne prehrane u vrtiću, koja u cjelodnevnom programu uključuje sljedeće obroke prema sljedećem rasporedu:

-zajuttrak od 8:30 do 9:00 sati

-doručak (voćni obrok) u 10:45 sati

-Ručak od 12:00 do 13:00 za mješovite skupine; od 11:30 do 12:20 za jasličku skupinu.

-Užina u 15:30.

Pitka voda biti će dostupni djetetu u prostorima odgojno-obrazovnih skupina tijekom cijelog dana.

Dnevni jelovnik biti će objavljen redovito na oglasnoj ploči predviđenoj za to, kako bi roditelji svakodnevno imali uvid u jelovnik. Također nastavljamo sa dobrom praksom da objava za roditelje bude na tjednoj bazi.

Za djecu s prehrambenim alergijama i posebnim režimom prehrane, kuharica će prilagođavati i pripremati posebne obroke/prilagođene obroke, u dogovoru sa roditeljem a u skladu s preporukama liječnika.

Kroz razne odgojno obrazovne aktivnosti i sadržaje pratit će se pravilno razvijanje odnosa djece prema hrani, prilikom čega će se naglašavati važnost konzumacije zdrave hrane. Vodit će se računa i osvješćivati ulogu kuhinjskog osoblja o važnosti njihove uloge u procesu osmišljavanja i pripreme nutritivno bogatih obroka. Djelovat će se prema roditelju potičući pozitivan stav prema zdravoj prehrani i ističući važnosti roditeljske uloge kao modela poželjnog ponašanja. Uključivat će se djecu u sudjelovanje oko pripreme zdravih napitaka i voćnih obroka.

Planiramo:

-Provoditi kvalitetnu prehranu, trudeći se nabavljati što više namirnica iz ekološkog uzgoja

-Raditi na dodatnoj edukaciji radnica u kuhinji a vezano za prehranu prema antropozofskim načelima (seminari, stručna literatura)

-Poticati pozitivan stav prema zdravoj prehrani i ističući važnosti roditeljske uloge kao modela poželjnog ponašanja.

„Prema Zakonu o hrani (N.N. 46/07) vrtić je dužan uspostaviti i provoditi radovite kontrole higijenskih uvjeta proizvodnje, provedbom preventivnog postupka samokontrole, razvijenog u skladu sa načelima HACCP sustava“ (HACCP studija waldorfskog dječjeg vrtića, Rijeka, studeni 2011.).

Proizvodnja i rukovanje hranom zahtijeva da sustav osigurava zdravstvenu ispravnost hrane na preduvjetima koji uključuju

- dobru higijensku praksu

- dobru proizvođačku praksu

- ispunjavanje higijenskih i građevinsko-tehničkih zahtjeva.

Obroci u vrtiću su važni ne samo zbog djetetove prehrane nego i društvenih događaja iz kojih se uči (Kurikulum za jaslice). Odgojitelji/Vrtić će planirati ugodne i hranjive obroke kojim razvijaju dobre i cjeloživotne navike hranjenja. Dijete unutar skupine često lakše prihvaća namirnice koje možda nije prihvatilo kod kuće.

Pravilni omjer nutrienata a također higijensku ispravnost i energetska vrijednost obroka provjerava Nastavni Zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije Rijeke prema Ugovoru četiri puta godišnje.

4.3 ZDRAVSTVENO-HIGIJENSKI UVJETI

Vrtić je opremljen i usklađen s Higijensko-tehnički zahtjevima za prostore u dječjem vrtiću, opisanom u Državnom pedagoškom standardu predškolskog odgoja i naobrazbe 2008.

Prostor vrtića kako unutarnji tako i vanjski mora zadovoljavati zdravstveno-higijensku ispravnost.

Unutarnji prostor gdje djeca borave je dovoljno prostran opskrbljen s dovoljnom količinom zraka. Prostorija se nekoliko puta tijekom dana kratko provjetrava (4-6) s obzirom na godišnje doba te jednom ili dva puta u dužem periodu dok su djeca na vanjskom prostoru. Zidovi su sanitetski čisti te nanovo obojani u najdužem periodu od 5 godina (zadnji put ljetnim mjesecima 2020.). Sanitarni prostor i podovi se dnevno čiste s propisanim sanitarnim sredstvima za dezinfekciju. Brigu o čistoći igraćaka i sredstava za igru u našem vrtiću preuzimaju odgojitelji te sami redovito prate i provode higijenu. Djetetova čista odjeća je na posebno određenom mjestu (na kojemu se neće miješati s prljavom), pelene, bočice i dude označene imenima na posebnim mjestima da se izbjegne korištenje tuđe. Prostor garderobe je funkcionalan i poticajan za dijete koje mora učiti i razvijati navike samostalnosti oblačenja i svlačenja, obuvanja-izuvanja. Odgojitelji su tu da pomažu djeci te da ih primjereno potiču u ovim svakodnevnim aktivnostima.

Vanjski prostor vrtića tj. park nastojimo držati čistim i urednim. Tjedno se provode aktivnosti čišćenja te povremeno održavanja. Pješčanik se redoviti prekopava kako bi se ozračio te očistio od organskog „smeća“. Cvjetnjake periodično prečišćujemo i obnavljamo (sadi se novo), a prateći asortiman namještaja redovito održava šmirglanjem i farbanjem (kućice, klupice).

U sanitarnim prostorijama djeca koriste tekući sapun i jednokratne papirnate ručnike. Unutar odgojnih prostorija postoji kutić za higijenske potrepštine među kojima su obavezni alkohol, papirnati ručnici, salvete ili papirnate maramice, mokre maramice, gel za suho pranje ruku te prva pomoć.

Svi djelatnici redovito obavljaju sanitarno-higijenske preglede; odgojitelji i pomoćni djelatnici jednom godišnje sanitarni pregled te tečaj higijenskog minimuma (svake 4 godine), kuharice jednom godišnje sanitarni pregled te higijenski minimum.

Provođenje mjera dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije obavlja po Ugovoru jednom godišnje ili po potrebi češće služba za obavljanje ove djelatnosti.

Također, mikrobiološku čistoću kuhinje i objekta obavlja već spomenuti NZZJZ. Uzorkovanje i ispitivanje odnosi se na čistoću obroka i zdravstvenu ispravnost vode.

Odgojiteljice koje nisu prisustvovala tečaju Higijenskog minimuma i pomoćna radnica u kuhinji, će pri NZJZ prisustvovati obvezatnom tečaju tzv. Higijenskog minimuma koji

obvezuje osobe, koje na svojim radnim mjestima u proizvodnji ili prometu hrane dolaze u dodir s hranom, kako bi imali osnovna znanja o zdravstvenoj ispravnosti hrane i osobnoj higijeni.

Planirane mjere:

- Sve odgojiteljice uputiti na tečaj tzv. Higijenskog minimuma
- Provjetravati prostorije više puta dnevno
- Čistiti i dezinficirati prostor svakodnevno te prema preporukama NZJZ
- Dezinficirati igračke tjedno te prema preporukama NZJZ
- Vršiti mjere dezinsekcije i deratizacija godišnje i po potrebi.

5. ODGOJNO-OBRAZOVNI RAD

5.1 CILJ I BITNE ZADAĆE

Cilj odgojno-obrazovnog rada u waldorfskom vrtiću Mala vila ove godine biti će razvijanje kod sebe viši stupanj kvalitetnog odgojno-obrazovnog rada na način da se kontinuirano, pravovremeno i adekvatno pripremimo za rad tj. za odgojno -obrazovni process.

Takav cilj proizlazi iz situacije u kojoj se vrtić nalazi, naime ostajući bez kvalitetnog i educiranog kadra, određene snage moraju biti usmjerene prema napredku i podršci mladim ljudima koji dolaze.

Na osnovu takvog cilja, usmjerili smo **zadace:**

Prema djeci:

- usvajanje dnevnog ritma – pravilna izmjena aktivnosti kroz dan
- prepoznavanje i imenovanje potreba (2-3g skupina)
- usklađivanje vlastitih potreba i želja sa skupinom
- razvijanje i poticanje suradničkih odnosa (starija djeca)

Prema djelatnicima:

- promatranje, praćenje djece (psihofizičke odlike pojedine dobi, uočavanje njihovih specifičnosti u ponašanju, ophođenju)
- praćenje vlastitih odnosa i postupaka u cilju napredovanja
- mjenjanje starih neodrživih obrazaca ponašanja

Prema roditeljima:

- ostvarivati dobre partnerske odnose kako bi prvenstveno dobro utjecali na dijete te njegov odnos s vrtićem
- educirati ih o temama vezane za waldorfsku pedagogiju
- uključivati ih u aktivnosti vrtića

5.2 TRAJNE ZADAĆE

5.2.1 PRAĆENJE I OLAKŠAVANJE PRILAGODBE

U skladu s preporukama nadležnog Ministarstva i civilnog stožera za zaštitu zdravlja, a u skladu s preporukama za suzbijanje zaraze od Covid-a ćemo organizirati igraonice u popodnevnim satima namijenjene zainteresiranim roditeljima da se upoznaju s našim radom. Igraonica je osmišljena tako da u njoj borave djeca i roditelji. Time se uspostavlja ležerna komunikacija. Roditelji mogu slobodno prošetati vrtićem i upoznati se s prostorom. Na taj način djeluju i na svoje dijete nagovarajući ga na njima već poznati način komunikacije. To se pokazalo izuzetno povoljno za djecu koja na jesen dolaze u već poznati prostor.

Poticanje kvalitetnog socio-emocionalnog razvoja djeteta uvelike ovisi o roditelju i odgojitelju. Stvarajući ugodnu atmosferu za život u skupini preduvjet je da dolazak i adaptacija djeteta na novi prostor i okolinu (ljudi i djecu) prođe sa što manje nepoželjnih situacija te da se dijete što prije osjeća dobro. Taj je proces individualan po trajanju za svako dijete a ovisi o mnogim čimbenicima. Odgojitelj se mora upoznati s djetetovim roditeljima te znati osnovne navike, način života te zdravstveno stanje djeteta. Ispunjavanjem upitnika pri upisu od strane roditelja, odgojitelj se upoznaje i s prenatalnim razdobljem djeteta. Potrebno je nekoliko susreta prije nego dijete posve ostane samo u novoj sredini. To su individualni i grupni roditeljski sastanci, radionice i ostali sadržaji koje nudi vrtić (npr. Dan otvorenih vrata, igraonice, lutkarske predstave).

Ono što vrtić tj. odgojitelj mora postići je stvaranje povjerenja i povezanosti s djetetom. "Dječji emocionalan razvoj biti će unaprijeđen budu li djeca u odraslim osobama gledala izvor utjehe i ohrabrenja. Osobe koje brinu o maloj djeci će toj djeci, budu li im pružali toplinu, reagirati na njihove potrebe, budu li ih poštivali, promovirati njihovo samopouzdanje, suosjećanje, osjećaj prihvaćenosti i iskrenosti, pružati emocionalnu potporu." (Kurikulum za jaslice, 37.str.)

Osim toga, period adaptacije je promišljen tako da se u potpunosti očuva djetetov integritet, radost bivanja, znatiželja. Dolasci se planiraju u kraćim vremenskim periodima koji se postepeno produljuju. U tom periodu djetetu se potpuno posvećuje pažnja, pristupa individualno i polako se gradi povjerenje (važan preduvjet za socijalizaciju djece u vrtiću).

Pošto je djetetu od velike važnosti kretanje, to im je u prvim mjesecima više dopušteno da se kreću kroz cijeli prostor vrtića i da susreću ostale zaposlenike (npr. da vidimo tko nam to kuha finu juhicu).

U početku adaptacije planira se da to budu u periodu kad su oba odgojitelja prisutna u odgojno-obrazovnom radu kako bi taj važan i težak period odvajanja od roditelja bio uspješno premošten.

5.3 PRAĆENJE PRIPREMLJENOSTI DJECE ZA POLAZAK U OŠ

U mjesecu listopada će se započeti s programom predškole. On je prema zakonu o odgoju i obrazovanju obavezan za svu djecu u godini prije polaska u školu. Ove školske godine odlučili smo obavezu i organizaciju prepustiti učiteljima Osnovna waldorfske škole iz Rijeke. Biti će to dvije učiteljice koje će se naizmjenično izmjenjivati iz mjeseca u mjesec. Minimum sati biti će odrađen (250) u popodnevnim satima, tri puta tjedno.

Važnu ulogu čine svi odgojitelji u skupinama koji moraju izvršiti opservaciju svakog pojedinog djeteta koje polazi predškolu. Njegov psihofizički status, kognitivni status, socio-emocionalne vještine, i motoričke mogućnosti, razvoj fine motorike koje utvrde odgojitelji skupina uvelike će pomoći voditelju predškole. O svemu treba obavještavati i roditelje. Potrebno ih je uključiti u partnerski odnos rada u vrtiću i savjetovati određene zadatke i postupke koji mogu olakšati ovaj možebitni osjetljiv prijelaz do škole.

U tijeku godine potrebno je raditi na:

- unapređenju svih razvojnih zadaća predškolskog djeteta
- izgrađivanju dobre slike o sebi
- partnerskom odnosu s roditeljima
- komunikaciji s Osnovnom waldorfskom školom u Rijeci.

5.4 SADRŽAJI i AKTIVNOSTI

	ZADACI, SADRŽAJI i AKTIVNOSTI	VRIJEME IZVEDBE
U ODNOSU NA DIJETE	<ul style="list-style-type: none"> • provođenje vrtićkog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, što uključuje: osobnu i emocionalnu dobrobit, obrazovnu dobrobit, socijalnu dobrobit, • podržavanje inicijative djece i njihove poduzetnosti • poticanje nenasilnog rješavanja sukoba uz poštivanje svojih i tuđih prava • stvaranje poticajnog okruženja u kojemu će djeca moći zadovoljavati individualne opće i posebne potrebe • organizacija i provođenje visoke razine fleksibilnosti odgojno-obrazovnog procesa, koja omogućuje prilagodljivost individualnim potrebama i mogućnostima djece • učenje i življenje prava djeteta <p>TJELESNI RAZVOJ</p> <ul style="list-style-type: none"> • osmišljavanje boravka na zraku (organizacijski, sadržajno, pedagoško-psihološki, didaktičko-metodički) • poticanje djeteta na sve oblike kretanja, radi poticanja razvoja svih mišićnih skupina; razvijanje sposobnosti orijentacije u prostoru, ravnoteže i pravilnog držanja tijela; razvijanje sposobnosti manipulacije šakom i prstima šake • razvoj fine motorike 	<p>KONTINUIRANO</p> <p>KONTINUIRANO</p>

- razvoj osjetila
- zadovoljavanje potreba djeteta za hranom, zrakom, kretanjem, igrom, boravkom na zraku, u prirodi, povećavanjem otpornosti organizma na nepovoljne vremenske i druge uvjete, odgoj za održivi razvoj

SOCIO-EMOCIONALNI RAZVOJ

- poticanje aktivnog sudjelovanja djeteta u svim sferama odgojno-obrazovnog procesa u užoj i široj socijalnoj zajednici

- razvoj emocionalne stabilnosti djeteta; poticanje kvalitetne komunikacije i razvijanje socijalnih odnosa u užoj i široj socijalnoj sredini

- pomoć u prevladavanju teškoća pri uspostavljanju novih emocionalno – socijalnih veza i odnosa u jaslicama/vrtiću

- razvijanje pozitivne slike djeteta o sebi, sigurnosti, samopouzdanja, samopoštovanja

- interakcija s ostalom djecom i odraslima kroz igru
- razvoj vještine samokontrole
- poticanje samostalnosti u svim područjima djetetovog života

GOVOR, KOMUNIKACIJA, IZRAŽAVANJE, STVARANJE

- razvijanje komunikacijskih vještina na materinjem jeziku
  - poticanje pravilnog govora i izgovora
  - poticati stvaralaštvo u različitim područjima života

- osiguravanje slobodnog izbora sadržaja, aktivnosti i materijala

- poticanje razvoja komunikacijskih sustava (neverbalni, verbalni, simbolički); razvoj različitih

**KONTINUIRANO
(OSOBITI NA
POČETKU
GODINE)**

**KONTINUIRANO
(NAGLASAK NA
II POL.)**

**U ODNOSU
NA ODG. I
OSTALE
ZAPOSLENE**

oblika izražavanja (govornog, likovnog, tjelesnog...); razvoj različitih oblika kreativnog izražavanja i stvaranja

- uključivanje djeteta i roditelja u kreativne programe u suglasju s odgojiteljima (oblikovanje poticajnog okruženja)

SPOZNAJNI RAZVOJ

- omogućavanje različitih oblika opažanja, postupno razvijanje mogućnosti uviđanja općih i posebnih svojstava odnosa i pojava, veličina i oblika, kvalitativnih i kvantitativnih veza i odnosa
- obogaćivanje redovnog programa sadržajima iz kulture, sporta, stranih jezika
- omogućavanje verbalne komunikacije na stranim jezicima (engleski jezik)
- omogućavanje stjecanja znanja i navika, važnih za sigurnost djeteta u prometu
- razvijanje tradicijskih kultura i narodnih običaja (svetkovine).

- fleksibilna organizacija rada svih zaposlenih (uključivanje svih radnika u odgojno-obrazovni proces, preklapanje smjena, kvalitetan raspored radnog vremena)
- praćenje i unapređivanje higijensko-zdravstvenih uvjeta unutarnjeg i vanjskog prostora i opreme
- edukativni i savjetodavni rad
- jačanje svijesti o važnosti poštovanja prava djeteta, (informiranost, edukacija, korištenje prostora, sudjelovanje djeteta, prezentiranje prakse, razumijevanje i procjenjivanje ostvarenog)

**KONTINUIRANO
(NAGLASAK NA
STARIJU
DJECU)**

KONTINUIRANO

**U ODNOSU
NA
RODITELJE**

- stvaranje osnova za samozaštitu djeteta i čuvanje od opasnih naprava i otpada
- provođenje preventivne zdravstvene zaštite djece
- poticanje timskog rada odgojitelja
- stvaranje pozitivnog i poticajnog vrtićkog ozračja
- poticanje primjerenih oblika emocionalno - socijalnih veza i odnosa s ciljem učenja djeteta optimalnim oblicima reakcija na određene nepoželjne životne situacije (različite vrste ovisnosti, nasilje, svoja i tuđa prava....) i odgovornosti za vlastito djelovanje
- opservacija postignuća djece
- samorefleksije i zajedničke refleksije odgojitelja
- dokumentiranje aktivnosti djece, dokumentiranje aktivnosti odgojitelja, procjene postignuća i kompetencija djece, oblikovanje vrtićkog kurikuluma, komunikacija s roditeljima i širom socijalnom zajednicom
- precizno dogovaranje, dobra organizacija i stručno-kompetentna priprema svih oblika suradnje s roditeljima • uključivanje roditelja u odgojno-obrazovni proces
- savjetovanje roditelja u izboru kraćih programa i tečajeva
- poticanje provođenja općih i posebnih mjera za sigurnost djece
- praćenje i primjena odgovarajućih mjera za sprječavanje svih oblika nasilja u skladu s posebnim programima vrtića i protokolima za djelovanje • osvještavanje roditelja o pravima djeteta, te pravima na izbor vrste i sadržaja

KONTINUIRANO

KONTINUIRANO

**U ODNOSU
NA
ZAJEDNICU**

aktivnosti

- poticanje i razvijanje sigurnosti djeteta u prometu
- sudjelovanje roditelja u oblikovanju poticajnog okruženja (donacije, prikupljanje pedagoški neoblikovanih materijala, radionice)
- uključivanje roditelja u planiranje i evaluaciju cjelovitog odgojno-obrazovnog procesa u vrtiću – Vijeće roditelja, upitnici za roditelje, kutijice za prijedloge i primjedbe
- savjetodavni i individualni razgovori s roditeljima

- povezivanje sa stručnim i društvenim čimbenicima u neposrednom okruženju i šire, u cilju obogaćivanja programa sadržajima iz kulture, sporta i stranih jezika prema Godišnjem planu i programu odgojno-obrazovnog rada
- uključivanje djece i roditelja u raznovrsne aktivnosti u interakciji s društvenom sredinom i ostalim stručnjacima, radi obogaćivanja programa, cjelovitijih doživljaja i konkretnijih spoznaja djeteta
- edukativni i savjetodavni rad prema iskazanim interesima svih subjekata u odgojno-obrazovnom procesu
- izrada izvješća i prezentiranje ostvarenih rezultata
- komunikacija i partnerstvo sa širom socijalnom zajednicom

KONTINUIRANO

5.5 ODGOJNO- OBRAZOVNI PROGRAMI

5.5.1 REDOVNI PROGRAM

Kroz cjelodnevni 10-satni redoviti program provodi se odgojno-obrazovni program prema koncepciji Rudolfa Steinera, koji je psihofizički razvoj čovjeka razradio unutar duhovne nauke antropozofije. Kroz „Opće poznavanje čovjeka” kao kapitalnog djela dao je R. Steiner glavne sastavnice čovjekovog bića s posebnim uvidom u duhovni aspekt. Malo se dijete poima kao aktivni član svoga razvoja i odgoja koji minimalno „dopušta“ okolini da se upliće u zdravo odrastanje. To će se dogoditi jedino ako je okolina obazriva i aktivna u promatranju njega samoga (*Odgoj ka slobodi*, F. Calgren).

Odgojno-obrazovna praksa u waldorfskom vrtiću temelji se na osnovnim načelima waldorfske pedagogije. To su uzor i *oponašanje te ritam i ponavljanje* (*Pedagoški rad u waldorfskom vrtiću*, Beč 2006).

Okolina djeteta, dakle sve što se u vrtiću nalazi i događa, ostavlja dojam na njega i ima uzorni karakter, jer dijete te dobi ima urođenu sposobnost oponašanja ne samo vanjskih izraza, oblika i gesti, već i unutarnjih raspoloženja i stavova. Dakle, uzor i oponašanje djeluje na svim područjima razvoja djeteta, jednako tijekom vanjskih aktivnosti, kao i s unutarnjim stavom odgojitelja. Ono što odrasli rade treba biti pregledno, mora se moći pratiti i valja ih provoditi s predanošću, uz koncentraciju i s veseljem. Podučavanja su nepotrebna ako dijete samo za iste ne pita. Odgojitelj potiče i motivira svojim stavom do rada, vlastitim pokretima, stvara preduvjete tj. prilike, no prepušta djeci da odluče što će oponašati i sama postanu aktivna. Snage oponašanja su najjače u prvih 2,5 godine djetetova života. U to vrijeme dijete uči temeljne sposobnosti čovjeka: hodanje, govor i mišljenje (*Odgoj ka slobodi*, *Pedagogija Rudolfa Steinera*).

Ritam je organizirano načelo u svim živim procesima (mikrokozmos i makrokozmos postoje kroz ritam). Daje snagu, djeluje harmonizirajuće i ozdravljujuće. Daje sigurnost i orijentaciju. Ponavljajuće aktivnosti omogućuju učenje bez intelektualnog pojašnjavanja. Ponavljanje je prirodna potreba djeteta.

Načela rada

Rudolf Steiner u naputcima za odgoj malog djeteta govori o iskustvima koja predstavljaju temelj za zdrav predškolski odgoj i naobrazbu. U našem radu ćemo njegovati slijedeća načela:

Ljubav i toplina

Razvoj osjetila

Kreativno, umjetničko izražavanje

Svrhovita aktivnost odraslih osoba kao model za dječje oponašanje

Slobodna, maštovita igra

Zaštita djetinjstva

Zahvalnost, poštovanje i znatiželja

Zadovoljstvo i duhovitost/humor

- Odgojitelji koji slijede put unutrašnjeg razvoja

Ljubav i toplina

"Djeca koja žive u ozračju ispunjenom ljubavlju i toplinom i u čijem se okruženju nalaze doista dobri uzori koje ona mogu oponašati žive u svom odgovarajućem elementu. " (Rudolf Steiner, "The Education of the Child")

Ljubav i toplina, više nego li ijedan programski osmišljen pristup ranom obrazovanju, stvaraju temelj razvoja. Te kvalitete izražavaju se u odnosu koji se uspostavlja između odrasle osobe tj. odgojiteljice i djeteta, u međusobnom odnosu djece, kao i u društvenim odnosima odraslih unutar predškolske obrazovne ustanove. Odgojitelj koji oblikuje i utječe na okruženje u kojem djeca odrastaju prvenstveno kvalitetom vlastita bića u odnosu prema djeci i vrtićkom osoblju, roditeljima, vrtićkoj svakodnevnici, odnosom prema svim živim bićima te odnosom prema Zemlji... Upravo ljubav i toplina trebaju činiti društveno okruženje ranog odgoja i obrazovanja u djetinjstvu. Navedene kvalitete koje obuhvaćaju ponašanje i ophođenje, kako

ono vanjsko, tako i unutrašnje, prožimaju postavke predškolskog odgoja u waldorfskom vrtiću i uvelike utječu na djecu koja ih usvajaju procesom oponašanja.

Kako bismo kvalitetno mogli zadovoljiti gore navedeno, u tijeku ove pedagoške godine odgojiteljice će intenzivno raditi na svom samoodgoju i samoobrazovanju.

Razvoj osjetila

"Osnovna zadaća odgojitelja je stvaranje odgovarajućeg prostornog okruženja za djecu. Prostorno okruženje mora se razumjeti u najširem smislu. Podrazumijeva ne samo zbijanja u materijalnom smislu, već sva događanja koja okružuju djecu, sve ono što djeca mogu primiti svojim osjetilima, što može utjecati na njihovu unutrašnju snagu. To obuhvaća svako moralno i nemoralno djelovanje, sva značajna i beznačajna ponašanja kojima djeca svjedoče." (Rudolf Steiner, "The Education of the Child")

Rano učenje duboko je povezano s djetetovom tjelesnošću i osjetilnim iskustvima. Stoga prostorno okruženje, vanjsko i unutrašnje, treba osigurati poticajne, raznolike mogućnosti za djetetovo aktivno samoobrazovanje.

Steiner je naveo da se u ranom djetinjstvu/prvom sedmoljeću, trebaju razvijati tzv. niža osjetila: osjetilo dodira, osjetilo vitaliteta, vestibularno osjetilo i proprioceptivno. Ona su temelj za pravilan razvoj srednjih i viših osjetila. Dobra osjetilna integracija istih omogućava pravilno funkcioniranje čitavog bića.

Kreativno, umjetničko izražavanje

"Kako bi postali pravi odgajatelji, osnovno je da možemo sagledati istinski estetski element u radu, unijeti umjetničku kvalitetu u naše zadaće... Unesemo li estetski element postajemo bliže onome što dijete želi izraziti svojom vlastitom prirodom." (Rudolf Steiner, "A Modern Art of Education")

Umjetnost obrazovanja jest zapravo umjetnost življenja. Odgojitelj je umjetnik u načinu na koji se odnosi i sagledava djecu i svakodnevne životne aktivnosti. Odgojitelj "orkestrira" ritmom svakog dana, tjedna i godišnjeg doba na takav način da djeca mogu slobodno "disati" unutar zadanih dnevnih okvira. Dodatno, odgojitelj djeci nudi mogućnost za umjetničko izražavanje pjevanjem, sviranjem, pokretom i gestama (prstovne igre, ritmičke i gestovne igre, euritmija), govorom i jezikom (stihovi, pjesništvo i priče), modeliranjem, bojanjem vodenim bojama, crtanjem i lutkarskim predstavama.

Svrhovita aktivnost odraslih osoba kao model za dječje oponašanje

"Zadaća odgojitelja jest prilagoditi praktične, svakodnevne aktivnosti tako da ih djeca mogu oponašati kroz igru... Dječje aktivnosti u vrtićima moraju biti izvedene izravno iz samog života, ne smiju biti "izbačene" nakon intelektualiziranja i promišljanja kulture odraslih. U vrtiću je najvažnije dati djeci priliku da izravno oponašaju svakodnevicu, život onakvim kakav jest." (Rudolf Steiner, "The Child's Changing Consciousness")

"Djeca ne uče putem uputa ili savjetovanja, već oponašanjem. Dobar vid razvit će se ukoliko okruženje pruža odgovarajuće uvjete – dostatno svjetla i boja, a svjedoče li djeca moralnom djelovanju u njihovu okruženju u mozgu i krvotoku bit će postavljeni fizički temelji za razvoj zdravog smisla moralnosti." (Rudolf Steiner, "The Education of the Child")

Realno, smisleno i svrhovito djelovanje prilagođeno potrebama djeteta, u skladu s djetetovom prirodnom, urođenom potrebom za aktivnošću je neizrecivo značajna obrazovna aktivnost. Stoga, prije no što se ponude "promišljene" neprirodne projektne aktivnosti odgajatelji se usmjeravaju na svoj vlastiti, smislen rad kojim se njeguje i hrani svakodnevica putem sezonskih radova u vrtu, pripremanja jednostavnih jela, pranja rublja i čišćenja, stvaranja i zbrinjavanja materijala i tjelesne skrbi o djeci.

To stvara ozračje slobode u kojem individualnost svakog djeteta može biti aktivna. Namjera nije da djeca kopiraju vanjska zbivanja i djelovanje odraslih osoba, već da iskuse unutarnji stav spram rada: predanost, brigu, smisao svrhovitosti, moć usmjerene pažnje te kreativan duh odrasle osobe, i tada, za uzvrat, svako je dijete slobodno i može se ponašati poput umjetnika – stvaratelja svog vlastitog prostora putem kreativne, slobodne igre i aktivnog djelovanja sukladno svojim vlastitim, unutrašnjim potrebama i mogućnostima.

Slobodna maštovita igra

"Unutar dječje igre samo možemo osigurati uvjete za obrazovanje. Ono što se dobiva igrom u pravilu je izdanak samostalne aktivnosti djeteta na koji utječu brojni čimbenici koji ne mogu biti određeni strogim pravilima. Stvarna vrijednost učenja putem igre leži u činjenici da mi trebamo zanemariti naša pravila i postavke, naše obrazovne teorije i dati djeci slobodno kraljevstvo." (Rudolf Steiner, "Self-Education in the Light of Anthroposophy")

Mala djeca uče putem igre. Prilaze igri na sebi svojstven, posve individualan način, iz njihove jedinstveno oblikovane duše i duha te jedinstvenog iskustva svijeta u kojem žive.

Zadaća odgojitelja jest da stvori okruženje koje podržava zdravu igru. Okruženje podrazumijeva fizičko okruženje, namještaj, materijale za igru, kao i društveno okruženje za provedbu aktivnosti.

Zaštita sila djetinjstva

"Iako je krajnje neophodno da kasnije, tijekom života, svaka osoba bude posve svjesna, djetetu treba dopustiti da što duže pripada mirnoj, snovima nalik stvarnosti, ispunjenoj maštovitim slikama koji ostavljaju pečat u ranom djetinjstvu. Dozvolimo li da djetetov organizam izrasta i jača na taj ne-intelektualni način ono će kasnije u životu razviti intelektualnost koja nam je potrebna za život u današnjem svijetu." (Rudolf Steiner, "Modern Art of Education")

Odgojitelj se što je moguće više suzdržava od usmenih uputa, umjesto toga ponašanje odgojitelja postaje modelom koje dijete oponaša, a prepoznatljiv ritam i aktivnosti osiguravaju kontekst u kojem je potreba za verbalnim uputama značajno umanjena. Jednostavne, arhetipske slike u pričama, pjesmama i igrama donose iskustva koja ne zahtijevaju intelektualno ili kritičko promišljanje te objašnjavanje.

S tog aspekta, pomno ćemo birati sadržaje koje ćemo nuditi djeci, lutkarske predstave i gostovanja, izlete i sl.

5.6 PLANIRANJE RADA

U promišljanju aktivnosti odgojitelj će se voditi:

- ✚ ritmom godine; izmjena godišnjih doba te kršćanskih svetkovina
- ✚ tjednim ritmom; izmjena umjetničkih i radnih aktivnosti
- ✚ dnevnim ritmom; izmjena aktivnosti koja zahtijeva koncentraciju i usmjerenu pažnju djece s aktivnostima u kojima se djeca slobodno igraju i aktivno prerađuju doživljeno.

Odgojitelj koji oblikuje i utječe na okruženje u kojem djeca odrastaju i to ne samo odabranim namještajem, planiranim aktivnostima i dnevnim ritmom, već onim najvažnijim – kvalitetom vlastita bića i međuljudskih odnosa: odnosom prema djeci i vrtićkom osoblju, roditeljima, vrtićkoj svakodnevici, odnosom prema svim živim bićima te odnosom prema Zemlji, najvažniji je subjekt waldorfskog vrtića. Navedene kvalitete koje obuhvaćaju ponašanje i

ophođenje, kako ono vanjsko, tako i unutrašnje, prožimaju postavke predškolskog odgoja u waldorfskom vrtiću i uvelike utječu na djecu koja ih usvajaju procesom oponašanja.

Kako bismo kvalitetno mogli zadovoljiti gore navedeno, u tijeku ove pedagoške godine odgojiteljice će intenzivno raditi na svom samoodgoju i samoobrazovanju.

Prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje osnovni ciljevi odgojno – obrazovnog rada biti će osiguranje dobrobiti za dijete te cjelovit razvoj i razvoj dječjih kompetencija, ali opet u duhu waldorfske pedagogije.

Sukladno Godišnjem planu i programu rada vrtića te „Pravilniku o obrascima i sadržaju pedagoške dokumentacije i evidencije o djeci u dječjem vrtiću“, odgojitelji će:

- ✚ dnevno planirati aktivnosti, sadržaje, materijale i sredstva ponuđena djeci i bilježiti zapažanja o njihovim aktivnostima, reakcijama, ponašanju, kako bi svakodnevno pratili u kolikom intenzitetu i na koji način potiču razvoj svakog pojedinog djeteta i pojedine skupine djece u cjelini
- ✚ tjedno i tromjesečno planirati
- ✚ mjesečno valorizirati rad
- ✚ poštovati plan suradnje s roditeljima i plan stručnog usavršavanja

Svaka skupina imat će registrator s podacima o djeci u skupini (kopija prijave djeteta, Upisni list o podacima razvoja djeteta, Izjava o dovođenju/odvođenju djeteta, Izjava o prihvaćanju/ne prihvaćanju fotografiranja djeteta, liječničko uvjerenje i drugi nalazi i mišljenja za pojedino dijete ukoliko postoje). Odgojitelji će voditi i imenik skupine.

Plan zajedničkih i javnih aktivnosti

MJESEC	NAZIV AKTIVNOSTI	TKO
Rujan i listopad	Svečanost Miholja	sve odgojne skupine
Studeni	Svečanost Martinja Radionice za božićni sajam	mješovite skupine za roditelje
Prosinac	Svečanost Adventa Proslava sv.Nikole Božićni sajam Obilježavanje sv.Lucije (sijemo pšenicu)	mješovite skupine Svi Svi svi

Siječanj	Obilježavanje sv. Tri kralja	mješovita skupine
Veljača	Maškare	Svi
Ožujak	radionice za uskršnji sajam radna akcija uređivanja vanjskog prostora	za roditelje/javno
Travanj	Uskrs Radna akcija uređivanje vanjskog prostora	Svi
Svibanj	Dan otvorenih vrata Radna akcija uređivanje unutarnjeg prostora	Javno
Lipanj	Proslava Duhova Završna svečanost „školaraca“ Svečanost „jasličaraca“	Mješovita skupine Mješovite skupine Jaslička skupina

Potrebno je:

- izraditi plan zajedničkih aktivnosti (zajedničke svečanosti, Božićni i Uskršnji sajam, maškare, karneval, Dan waldorfske pedagogije, Dan otvorenih vrata, i drugo)
- prema potrebi plan tijekom godine obogatiti ili unosti izmjene
- uključiti sve djelatnike u realizaciju planiranih aktivnosti
- uključiti roditelje i okruženje u realizaciju pojedinih aktivnosti
- sudjelovati u aktivnostima koje se organiziraju u Gradu i okruženju.

Posebno u ovom poglavlju planiranja određenih aktivnosti obratiti će se pažnja na preporuke glavnog stožera civilne zaštite s obzirom na epidemiološku sliku kroz godinu. Ako je preporuka da se aktivnosti smanje ili provode pod odgovarajućim mjerama, nastojati ćemo se držati propisanih mjera kako bi zadovoljili vrlo važan segment u pedagoškom radu, a to je socijalno druženje, organizacija svečanosti, radosti i ljepote kroz život vrtića, kojim direktno utječemo za psihofizičko zdravlje i djece i roditelja.

5.6.1 PROGRAM SKUPINE OD 2-3 GODINE ŽIVOTA

Kako prijašnje ustrojsto rada Vrtića s djecom od napunjene treće godine života do polaska u školu nije pokriva u cijelosti interes korisnika/roditelja, a zadovoljeni su prostorni uvjeti, ustrojio se novi cjelodnevni 10-satni redoviti program njege, odgoja i naobrazbe za stariju jasličku skupinu djece od navršene druge do navršene treće godine života temeljem Članka 3. i 22. Državnog pedagoškog standarda predškolskog odgoja i obrazovanja (*Narodne novine* 63/2008), sa najviše četrnaest djece.

Program se odvija u četrdesetosatnom radnom tjednu, raspodijeljenom u pet radnih dana. Rad započinje u 6:30 sati, a završava u 16:30 sati.

Imajući u vidu da odgoj i naobrazba tako malog djeteta treba što više nalikovati obiteljskom odgoju, odgojitelji trebaju svakodnevno ostvarivati i razvijati prisnost sa djecom, pozitivnu emocionalnu klimu i slobodnu i fleksibilnu komunikaciju. Roditelje treba uputiti na Pravilnik o kućnom redu (usvojenog 29.08.2007. s dopunama od rujna 2014.) ali također ostavljati prostora za individualne potrebe kako roditelja tako i djeteta.

Dječje skupine za tako malu djecu su uz roditeljski dom mjesto prvih socijalnih učenja u kojima dijete susreće svijet. U tom svijetu djetetu su potrebne osobe od povjerenja koje ga čuvaju, brinu se za njega, hrane ga i uče. Što su djeca mlađe dobi to je linija razgraničenja fleksibilnija, providnija ili je gotovo i nema između njege, odgoja i naobrazbe. Dok se djeca presvlače u papučice ili odgojitelj mijenja pelenu, on to radi kontroliranim mirnim pokretima a glas prati tijek radnje. Često odgojiteljev pjev stvara umirujuću atmosferu.

Primarni zadaci i ciljevi u dječjim jaslicama idu prema tome da se razvija dječja samostalnost u što širem opsegu razvojnih područja. Jasno je da se dijete u toj dobi počinje osamostaljavati i da se ne očekuje da u godini dana završi kompetentan u tome.

Primjer:

Osamostaljivanje u	<ul style="list-style-type: none"> • kretanju i upoznavanju prostora (krupna motorika) • manipuliranju predmetima • korištenju pribora za jelo i ostalog • oblačenju, svlačenju, odlaganju svoje odjeće
--------------------	--

Socio-emocionalno	<ul style="list-style-type: none"> • stvaranje novih emocionalnih veza (s odgojiteljem) • prihvaćanje nove okoline • prihvaćanje vršnjaka
Spoznajni razvoj	<ul style="list-style-type: none"> • gdje igračka spava (pospremanje sobe) • koja je moja robica (i ostalo)
govor, komunikacija, izražavanje, stvaranje	<ul style="list-style-type: none"> • razvoj aktivnog rječnika i artikulacije • neverbalna kom. izražavanje potreba, emocija, doživljaja • elementarne umjetničke aktivnosti (mijesimo, crtamo, slikamo prstićima, pjevamo)

5.6.2 PROGRAM PREDŠKOLE

Program predškole je obvezni program odgojno-obrazovnog rada s djecom u godini prije polaska u osnovnu školu i dio je sustava odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj.

Program predškole namijenjen je svojoj djeci u godini prije polaska u osnovnu školu kako za djecu koja su polaznici dječjeg vrtića tako i za djecu koja nisu prema zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN 10/97) i Pravilniku o sadržaju i trajanju programa predškole.

Sadržaj, programske zadaće i organizacija provedbe programa predškole moraju omogućiti zadovoljavanje svih djetetovih potreba – potreba za sigurnošću, pripadanjem, ljubavlju, samopoštovanjem i poštovanjem drugih osoba te potrebe za samoostvarenjem njegovih osobnih potencijala (iz Pravilnika o sadržaju i trajanju predškole).

Waldorfski dječji vrtić Mala vila ostvaruje program predškole pod nazivom „Spretno tijelo – spretnan um“ namijenjen je djeci školskim obveznicima u tekućoj pedagoškoj godini. To je interni program koji nam služi da nositelj programa predškole ima jasniju sliku šta treba činiti i kako se organizirati. Također je donesen i novi (reverificirani) *Plan i program predškole* kojeg je verificiralo Ministarstvo znanosti, obrazovanja 2019. godine.

SADRŽAJ PROGRAMA

Program uključuje skup raznovrsnih vježbi za tijelo i tjelesno-prostorne inteligencije te socijalno-emocionalne, jezične i matematičke inteligencije, posebno prikladne za dijete današnjeg doba kada su kretanje i bogatstvo osjetilnih iskustava znatno reducirani.

Pri sastavljanju programa uzima se u obzir suvremene spoznaje i istraživanja iz neuroznanosti i raznih holističko orijentiranih psiholoških i pedagoških metoda/koncepcija.

Neposredni rad s djecom kao skupinom:

- vježbe za krupnu motoriku - podvlačenje/preskakanje konopa i vijače
- vježbe za tjelesnu geografiju, vježbe sa vrećicama- sjemenka
- vježbe skakanja/puzanja/ balansiranja
- vježbe iz programa tzv. brain-gym
- vježbe za finu motoriku - vježbe šivanja, tkanja, vezenja, modeliranja, prstovne i gestovne igre
- predvježbe pisanja - početne vježbe crtanja oblika iz programa waldorfske škole
- vježbe za lakše usvajanje osnovnih matematičkih operacija - ritmično brojanje
- ritmičke i gestovne igre te prstovne igre uz recitiranje, pjevanje i pokret
- crtanje, slikanje i modeliranje materijalima i priborom od prirodnih sirovina
- igre socijalizacije i igre s pravilima

Individualni rad:

- Testiranje zrelosti za školu prema testu za prijem u waldorfsku školu
- Testiranje lateralnosti (dominacije) djeteta i u skladu s time procjena osjetilnog profila djeteta i primjerenog stila učenja
- Dijagnostički crtež - u dvije vremenske točke (inicijalni u listopadu te finalni u travnju)

U radu s roditeljima:

- Upoznavanje roditelja o lateralnosti, osjetilnom profilu i primjerenom stilu učenja njihovog djeteta
- Roditeljski sastanci s temama o razvoju djeteta, zrelosti za školu te predstavljanje Osnovne waldorfske škole Rijeka.

POSEBNOSTI PROGRAMA

- svestrani razvoj djeteta
- individualni pristup djetetu na temelju uvažavanja tjelesnog i duševno-duhovnog razvojnog trenutka djeteta
- rad na senzornoj integraciji
- ugodna atmosfera učenja s nizom zanimljivih vježbi za razvijanje pozitivnog stava ususret školi
- određivanje specifične osjetilne percepcije i lateralne dominacije svakog pojedinog djeteta
- preporuka roditeljima optimalnog stila učenja djeteta s obzirom na osjetilnu percepciju i lateralnu dominaciju.

5.6.3 KRAĆI POSEBNI PROGRAMI

EURITMIJA

Euritmija je umjetnost izražena pokretom. Gestom i kretnjama pokušava se prikazati sam zvuk ali i govor. Utemeljena je 1912. godine također od dr. Rudolfa Steinera osnivača waldorfske pedagogije.

Riječ euritmija dolazi iz grčkog jezika gdje ima značenje lijepog ili skladnog ritma pokreta. U govoru čovjek svoje unutrašnje stanje duha izražava riječima, a u euritmiji pokretom. Steiner euritmiju još naziva „vidljivim govorom“. Znanstveno se može ustanoviti da naše tijelo reagira na zvukove, kako riječi tako i glazbu.

Ekspresivnom formom pokreta tijela svako slovo i zvuk postaje vidljivo oku. Razlikujemo pedagošku, zdravstvenu i umjetničku euritmiju (Centar R. Steiner, Donji Kraljevac).

Pedagoška euritmija je način djelovanja pokretom koji ima pedagošku vrijednost. Određeni euritmijski sadržaji pomažu djeci u savladavanju određenih odgojno-obrazovnih sadržaja. Program pedagoške euritmije za djecu određen je starošću djeteta, a moguće je započeti kad je dijete staro četiri godine. Program pedagoške euritmije provodi se u waldorfskim obrazovnim ustanovama, od vrtića do kraja srednje škole. Djeca zahvaljujući euritmiji vježbaju motoriku, koncentraciju, sluh, glas te koordinaciju kretanja (iz <https://centar-rudolf-steiner.com/euritmija>).

Potrebno je naglasiti izuzetnu vrijednost euritmije za dijete u predškolskoj dobi kad se pokreti, govor i cjelokupno ponašanje djeteta intenzivno oblikuju iz zamjećivanja i oponašanja pokreta, govora i ponašanja ljudi u njegovoj neposrednoj okolini. U euritmiji za djecu predškolske dobi djeca uče kroz veselu igru sudjelujući u euritmijskom igrokazu. Kroz njega djeca vrlo lako uče govor tako i znanje stranog jezika. Oponašanje je prirodan način učenja malog djeteta i kroz euritmiju.

Današnjica u sve većoj mjeri oduzima djeci djetinjstvo unoseći u život nervozu, prerano odrastanje i starenje. Euritmijski pokreti bude snage koje prirodno grade i oblikuju nježno dječje biće. Poseban je naglasak na razvoju ravnoteže, kvaliteti dodira i osjetila za vlastiti pokret. Također se razvija mašta i veselje za igru koja jača socijalne snage i uključivanje drugih (drumtidam.info/tečajevi i radionice).

Nosioč programa je posebno educirana osoba se završenim studijem euritmije koji traje pet godina.

Kroz pedagošku godinu sadržaj se odnosi na promjene u prirodi, kršćanske svečanosti ili bajke.

Primjer:

MJESEC	TEMA
Rujan- listopad	U voćnjaku
Studeni-prosinac	Sv. Martin
Sijećanj-veljaća	Baka Hola
Ožujak-travanj	Proljeće
Svibanj	Plesna haljina žutog maslačka

5.4.4.2. IGRAONICA

Igraonica je kraći oblik odgojno-obrazovnog rada s ciljem upoznavanja nove djece na institucionalni oblik života. Namijenjena je djeci koja se prvi puta odvajaju od roditelja, prvenstveno mlađe dobi (ali nije uvjet). Organizira se u popodnevnom terminu. Traje dva sata a prožeta je aktivnostima koje naizmjenično skupljaju dječju pažnju i oslobađaju od toga. Odvija se u jednoj od prostorija vrtića.

Takva mogućnost se pokazala vrlo pozitivnom naspram roditelja koje u skoroj budućnosti čeka odvajanje od djeteta. U sklopu igraonice organizira se roditeljski sastanak sa temama za bolje razumijevanje waldorfskog principa rada i fazama razvoja djeteta. U individualnim kontaktima roditelji postavljaju jasnija pitanja a neki taj važan segment života prolongiraju za period primjerenijim za njih.

S ovim oblikom rada nastaviti ćemo i dalje jer se pokazala vrijednim oblikom suradnje s budućim roditeljima.

Izbor aktivnosti i igara:

- prstovne igre s pjevanjem

- Poznate pjesme s gestama
- Male scenske igre (igrokazi)
- Umjetnost za stolom (slikanje, modeliranje, ljepljenje).

5.7 PEDAGOŠKA DOKUMENTACIJA

Prema Pravilniku o obrascima i sadržaju pedagoške dokumentacije i evidencije o djeci u dječjem vrtiću (NN 83/2001) vodi se sljedeća pedagoška dokumentacija:

1. Matična knjiga djece
2. Knjiga pedagoške dokumentacije odgojne skupine
3. Imenik djece
4. Ljetopis dječjeg vrtića
5. Godišnji plan i program odgojno-obrazovnog rada vrtića
6. Godišnje izvješće o ostvarivanju plana i programa rada vrtića
7. Program stručnog usavršavanja
8. Dosje djeteta s posebnim potrebama
9. Knjiga zapisnika

U spomenutom dokumentu je navedeno kako se ispunjava dokumentacija, te se to tako i izvršava. Odgojitelji također vode evidenciju o prisutnosti djece te njihovoj poboli.

Osim Pravilnikom propisane pedagoške dokumentacije, proces razvoja i učenja djece pratit ćemo i dodatnom dokumentacijom. Dodatnu dokumentaciju smatrat ćemo alatom za promatranje procesa učenja koji odgojiteljima omogućuje bolje razumijevanje djece i osiguravanje kvalitetnije podrške djeci. Uz pomoć neprekidnog i kontinuiranog prikupljanja i analiziranja dokumentacije o aktivnostima koje su još uvijek u tijeku, odgojitelj prati i podržava djetetov prirodan razvoj. Oblici dodatne dokumentacije koje ćemo koristiti su sljedeći:

□ individualni i zajednički uratci djece – najčešće se radi o proučavanju likovnih radova djece (slika i crteža), koje odgojitelji ne gledaju isključivo sa estetskog ili umjetničkog stajališta, već se u njima nastoje prepoznati razvojne faze psihofizičkog razvoja djeteta (da li u nečemu zaostaje od prosjeka i sl.) i da li se služi naučenim simbolima ili vlastitim izričajem

□ fotodokumentacija – fotografiranje (uz predhodnu suglasnost roditelja) različitih aktivnosti djece omogućuje odgojitelju prisjećanje na vrste ponuđenih i korištenih materijala te nastale trodimenzionalne radove djece. Fotografije pružaju svojevrsan uvid u ono čime se dijete bavilo i do kakvih je spoznaja došlo

□ prikupljanje dječjih izjava i transkripti međusobnih razgovora djece - bilježenje razgovora djece koristi odgojitelju za bolje i pažljivije slušanje djeteta i razumijevanje procesa njegova učenja.

Navedene vrste dokumentacije služit će odgojitelju kao alat za bolje razumijevanje djeteta, njegovih potreba, interesa i razvojnih mogućnosti, na čijim temeljima će zatim planirati daljnje aktivnosti i poticaje. Razumijevanje djeteta imat će utjecaja i na kvalitetnije i raznovrsnije oblikovanje djetetovog prostorno-materijalnog okruženja, odnosno unošenje promjena u prostor te stvaranje materijalnih uvjeta koji potiču dijete na istraživanje i kvalitetniju igru. Smatramo da će ovakav način rada imati višestruku dobrobit. Dobrobit u odnosu na dijete jest da dijete uči osvještavati vlastiti proces učenja. Odgojitelj osvještava kvalitetu svog rada i postaje reflektivni praktičar, a roditelj dobiva uvid u kulturu učenja vlastitog djeteta i svoje roditeljske uloge.

Veliku pažnju posvećujemo i dokumentiranju rada s djecom s poteškoćama u razvoju. U tome nam veliku pomoć pružaju roditelji s kojima se nekoliko puta kroz pedagošku godinu sagledava napredak ili doseg do kojeg se stiglo u određenom periodu. To se nadopunjuje sa izvještajima nadležnih službi koje također vrše promatranje i bilježenje razvoja djeteta (psiholozi, logopedi i ostali). U Orjentacijskim i tjednim planovima koji se vode u posebno, tome namijenjenoj, Knjizi pedagoške dokumentacije, odgojitelji bilježe svoje planove i postignuća. Na dnevnoj bazi bilježi se ako se nešto posebno dogodilo. Navedene bilješke služe odgojiteljima (i ostalima) u daljnjem planiranju aktivnosti za navedeno dijete i prilagođavanje metodike rada njegovim uočenim potrebama i interesima

5.8 PLAN I DRAMSKO-SCENSKIH PREDSTAVA ZA DJECU

listopad	Miholje Ukleti kraljević I Henrik čelik
studeni	Djevojčica sa svjetiljkom Legenda o sv.Martinu
prosinac	Sv. Nikola Djete je rođeno
siječanj	Baka Hola
veljača	Prijatelji
ožujak	Snježica i Ružica
travanj	Uskršnji zec Uskršnji mjesec
svibanj	Nahod ptica
lipanj	Ivanjska priča
srpanj	O dječaku koji je volio sve vidjeti

Za početak nove pedagoške godine organizirali smo lutkarsku predstavu u krilu „Ništa novo“, uz ležerno druženje novih roditelja i djece.

Prema ponudama ili našim potrebama kroz godinu ugostiti ćemo neke od malih putujućih kazališta

Primjerice putujuće kazalište „Val“.

5.9 RAZVOJNO PRIMJERENE ZADAĆE U ODGOJNO-OBRAZOVNOM RADU

Opći cilj djelatnosti predškolskog odgoja je očuvanje tjelesnog i mentalnog zdravlja djeteta, poticanje cjelovitog razvoja djetetovih sposobnosti, znanja i vještina, a u skladu sa suvremenim znanstvenim spoznajama, zakonitostima djetetova razvoja i njegovim stvarnim mogućnostima. Takav cilj mora se postići osiguravanjem uvjeta kvalitetnog zajedničkog življenja djece i odraslih te razvoja postojećih i potencijalnih vještina i sposobnosti djece.

Posebni ciljevi odgoja predškolske djece jesu:

- ❖ poticanje tjelesnog i psihomotornog razvoja,
- ❖ poticanje socio-emocionalnog razvoja i razvoja ličnosti,
- ❖ poticanje spoznajnog razvoja,
- ❖ poticanje komunikacijskog i govorno-jezičnog razvoja,
- ❖ poticanje razvoja umjetničkih sposobnosti i stvaralaštva.

Kako bismo postigli navedene ciljeve izradili smo plan odgojno-obrazovnog rada, a zbog preglednosti, razvojne ćemo zadaće prikazati po razvojnim područjima, ovisno o uzrastu djeteta.

TJELESNI i PSIHOMOTORNI RAZVOJ

- razvoj pokretljivosti i tjelesnog držanja u svim prirodnim oblicima kretanja (sjedenje, puzanje, stajanje, hodanje, trčanje...),
- razvoj hvatanja i baratanja predmetima (senzomotorni razvoj, okulomotorna koordinacija...),
- razvoj posebnih motoričkih vještina (igre, sportovi...).

- osigurati siguran prostor za kretanje bez zabrana i opasnih zapreka
- osigurati uvjete za kretanje po raznolikom terenu, po stubama, za penjanje po niskim spravama i sl.
- osigurati raznolike sigurne materijale i igračke kojima dijete može baratati (različite veličine, težine, tvrdoće, teksture...)

- osigurati prostor i vrijeme za kretanje, trčanje, penjanje (sprave, penjalice, različiti poligoni i što veći repertoar igara u kojima se usavršavaju osnovni oblici kretanja)
- poticati igru koja zahtjeva održavanje ravnoteže i koordinaciju pokreta
- osigurati raznolike materijale za usavršavanje fine motorike – građenjem, slaganjem, rezanjem, prelijevanjem, šivanje...
- organizirati igre loptom i drugim sportskim rekvizitima (konop, vijača, štule, “šapice”)

SOCIO-EMOCIONALNI RAZVOJ

- omogućiti djetetu izražavanje već stečenih navika i ponašanja (ritam i način zadovoljavanja primarnih potreba – ishrana, spavanje...)
- omogućiti djetetu korištenje prijelaznog objekta te postupno produljivati boravak u jaslicama
- „ja“ mogu, poticati djete na samostalnost (kako bismo potakli razvoj pojma o sebi)
- omogućiti djetetu da razvije osjećaj vlastite sposobnosti, da samostalno ovlada sve širim krugom aktivnosti

- omogućiti doživljaj uspjeha u aktivnosti
- omogućiti uspjeh iz rezultata aktivnosti, a ne iz usporedbe s drugom djecom
- stvarati atmosferu sigurnosti, prihvaćanja i zadovoljstva u djece
- omogućavati djetetu da izražava i prepoznaje svoje emocije
- omogućavati djetetu da verbalno izrazi što osjeća, kako se osjeća
- koristiti socijalne igre

- osigurati takve aktivnosti u kojima dijete vidi rezultat svoga djelovanja i doživljava vlastitu sposobnost i kompetentnost

- stvarati atmosferu sigurnosti i zadovoljstva u djece

-vlastitim ponašanjem biti model prihvatljivog izražavanja svih emocija

Razvijanje empatije za druge (sjećaš se kako je tebi bilo kada te...)

-objašnjavati govorom tuđe i vlastite emocije, pružati pomoć govorom

-poticati i reagirati na sve oblike prosocijalnog ponašanja: pomaganje, tješjenje, velikodušnost, suradnja...

- jasno postavljanje granica prihvatljivog i neprihvatljivog ponašanja i objašnjavanje zašto na djetetu prihvatljiv način

- pružiti primjer prihvatljivog izražavanja svih emocija vlastitim ponašanjem

- stvarati u djeteta naviku da razmisli prije nego reagira (da zastane, da potisne odgovor/akciju koja mu se prva javi i da najprije procijeni je li to točno/prikladno)

- razvoj samoregulacije (kontrola impulzivnosti)

- omogućiti proživljavanje emocionalnih iskustava putem igre

- zadovoljiti potrebu djeteta da u igri rješava svoja unutrašnja stanja te da se povremeno osami u svojoj igri i aktivnosti

---

SPOZNAJNI RAZVOJ

- razvoj osjeta i percepcije,
- razvoj pojmova i uočavanje veza i odnosa među predmetima i pojavama,
- razvoj mišljenja i rješavanja problema,
- razvoj pažnje, koncentracije i pamćenja.

JASLIČKA SKUPINA

- omogućiti djetetu da istražuje veliki prostor ispunjen sigurnim i zanimljivim igračkama i predmetima dnevne uporabe (metalno i

VRTIČKA SKUPINA

- omogućiti djetetu stjecanje iskustva svim senzornim putevima
- omogućiti stjecanje pojma količine

drveno posuđe, šareni papiri, tijesto za modeliranje, krpice.)

- voditi brigu o optimalnoj količini novih sadržaja (ne previše odjednom)

- omogućiti djetetu da u svojoj istraživačkoj aktivnosti bude samostalno, te da mu jednostavni i neopasni materijali omogućuju otkrivanje i učenje bez neposredne pomoći odraslog

- osigurati dostupnost jednostavnih i neopasnih predmeta i igračaka koje omogućuju isprobavanje, rastavljanje, sastavljanje, punjenje i pražnjenje, koje proizvode zanimljive posljedice kad ih se koristi

- podržavati pojavljivanje simboličkih igara u kojima dijete oponaša radnje i osobine ljudi, životinja, predmeta...

- omogućiti djetetu različita iskustva koja će izražavati putem početne igre pretvaranja (simboličke igre)

- poticati igru pretvaranja u suradničkom odnosu s odraslom osobom koja se s djetetom i pred djetetom igra i prikazuje aktivnosti i radnje odraslih o kojima dijete već ima iskustva (kuhanje, premotavanje, hranjenje, oblačenje...)

baratanjem stvarnim količinama npr. kestenima, prelijevanjem vode i pijeska

- poticati govorenje davanjem i traženjem objašnjenja i obrazloženja

- davati slobodu za istraživanje i eksperimentiranje, omogućavati aktivnosti koje dijete poduzima vlastitu inicijativu

- organizirati istraživačke aktivnosti i eksperimentiranje uz verbalne komentare i pitanja kako bi dijete uočavalo odnose (jednostavne-složene, bitne-nebitne...), samostalno i uspješno rješavalo probleme, stvaralo i provjeravalo pretpostavke, stjecalo znanja

- poticati razvoj pažnje i pamćenja povećavajući motivaciju djeteta smisljenošću i zanimljivošću materijala te povezivanjem s postojećim iskustvom djeteta

- poticati i zadovoljavati dječju radoznalost koja se odražava u postavljanju pitanja

- poticati razvoj igre stjecanjem što više novih iskustava, zajedničkih doživljaja djece i odraslih

- poticati razradu složenih scenarija igre s planom akcije i podjelom uloga

KOMUNIKACIJSKI i GOVORNO - JEZIČNI RAZVOJ

- razvoj komunikacije (simbolički razvoj, prirodne geste, neverbalna komunikacija, alternativni oblici komunikacije, uporaba jezika u društvenom kontekstu),
- razvoj jezika (bogaćenje rječnika, poticanje naracije, proširivanje rečenica, rad na predvještinama čitanja i pisanja),
- razvoj govora (korištenje glasa, usvajanje pravilnog izgovora, govorna tečnost).

JASLIČKA SKUPINA	VRTIČKA SKUPINA
<ul style="list-style-type: none"> -ne inzistirati na govoru, već poticati dijete na komunikaciju: sustavno odgovarati na djetetovu komunikacijsku inicijativu, komentirati ju, poticati, govor popratiti gestama i bogatom neverbalnom ekspresijom - koristiti jednostavan i djetetovoj dobi primjeren iskaz uz dovoljno ponavljanja; biti siguran da nas je dijete razumjelo - pričekati djetetov odgovor - biti dobar govorni model (ne tepati) - imenovati, komentirati i objašnjavati djetetu što se oko njega događa - tolerirati pogreške u izgovoru djeteta, ne opominjati i ispravljati ga, već mu pružati ispravan govorni model (pogotovo ako je narušena govorna tečnost) - organizirati aktivnosti jezično-govorne ekspresije: slušati i oponašati zvukove iz okoline; čitati slikovnice i razgovarati s djetetom o slikovnici uz pokazivanje slika;	<ul style="list-style-type: none"> - omogućiti djetetu slobodno izražavanje učeći ga primjerenom uporabi govora u socijalnoj situaciji - aktivnim slušanjem i postavljanjem potpitanja pružiti podršku djetetu u jezičnom oblikovanju sadržaja koje želi iskazati - davati uvijek primjeren i djetetu razumljiv odgovor - provjeriti je li dijete razumjelo što se od njega očekuje - poticati djecu na listanje/čitanje slikovnica, prepričavanje i dramski izričaj - igrati jezične igre s ciljem razvijanja slušne diskriminacije glasova, bogaćenja rječnika i usložnjavanja rečenice - slušati, ponavljati i učiti pjesmice i brojalice popraćene pokretom - razvijati i vježbati glasovnu osjetljivost - podignuti razinu pismenosti u djetetovom okruženju (nuditi slikovnice, igre pisanim

govoriti djetetu pjesmice i brojalice i pjevati simbolima, uvesti bilježenje različitih mu, te poticati dijete na istu aktivnost; igrati aktivnosti i događaja kao poticaj...) se igara prepoznavanja i imenovanja sadržaja iz okoline

---

RAZVOJ STVARALAŠTVA I UMJETNIČKOG IZRAŽAVANJA

- razvoj različitih oblika izražavanja – scenskog, likovnog, glazbenog, tjelesnog...,
- razvoj stvaralaštva u različitim područjima izražavanja.

JASLIČKA SKUPINA	VRTIČKA SKUPINA
<ul style="list-style-type: none"> - omogućiti dostupnost raznolikog likovnog materijala i njegovo slobodno korištenje uz nadzor odgojitelja - navikavati dijete na pravilnu uporabu/baratanje kistovima, pastelama i dr. - osigurati ugodno, pozitivno i poticajno emocionalno ozračje pokazujući zainteresiranost za djetetove uratke, prihvaćajući djetetova objašnjenja (ne kritizirati rad ili davati smjernice kako bi nešto trebalo nacrtati) - osigurati zvukovno i glazbeno bogatu okolinu – tiha, mirna i vedra glazba; često pjevanje djetetu dok ga držimo na rukama; tiho pjevanje uz dnevnu njegu i uspavljivanje;	<ul style="list-style-type: none"> - omogućiti dostupnost raznolikog likovnog materijala i njegovo slobodno korištenje uz nadzor odgojitelja - osigurati djetetu dovoljno vremena za bavljenje likovnim aktivnostima te mu omogućiti samostalan odabir likovnih tema - zainteresirano razgovarati s djetetom o njegovim radovima, ne nametati vlastita rješenja i objašnjenja - osigurati stjecanje osnovnih glazbenih iskustava putem:<ul style="list-style-type: none"> ☐ istraživanja glazbe – izvođenja pokreta uz glazbu, istraživanje i prepoznavanje glasova i instrumenata,

pjevanje djetetu uz njegovo uključivanje u ritmičke aktivnosti (ritmičko ljuljanje, pljeskanje djetetovim ručicama, pomicanje djetetovih ručica ili nožica u ritmu glazbe)

□ istraživanja mogućnosti ljudskog glasa pri pjevanju, slušanje i opisivanje glazbe,

□ igrara glazbenim elementima – osjećanje i izražavanje ritma, prepoznavanje boje zvuka, melodije, tempa i dinamike, takta

□ stvaranja i izvođenja glazbe – sviranja jednostavnim instrumentima (udaraljka, ksilofonom), pjevanja, izvođenja glazbenih predstava, izvođenja kreativnih pokreta uz glazbu, stvaranja i improviziranja pjesama

---

6. IZOBRAZBA I USAVRŠAVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH DJELATNIKA

Djelatnicima odgojno- obrazovne struke potrebno je kontinuirano stručno usavršavanje ne samo zato što će saznati nešto o novim pristupima rada nego zato što će moral biti viši i odgojitelji će biti voljniji obavljati svakodnevni svoj posao koji je iznimno važan i zahtjevan. Potrebno je omogućiti odgojitelju da napreduje prema vlastitom interesu, razvojnom stupnju, individualnim potrebama i sposobnostima (Kurikulum za jaslice, str.181.).

Odgojitelji će kontinuirano unaprijeđivati svoje kompetencije kako bi postigli i održali visoku kvalitetu profesije u skladu s promijeljivim zahtjevima suvremenog svijeta (Koraci prema kvalitetnoj praksi).

Prema Državno pedagoškom standardu svi odgojni djelatnici imaju obvezu trajnog profesionalnog usavršavanja sukladno planu i programu koji donosi ministar nadležan za obrazovanje (DPS str.23.).

Agencija za odgoj i obrazovanje izdaje katalog tema i stručni skupova na kojima ćemo sudjelovati. Usavršavanje će biti omogućeno svakom odgojitelju bez obzira na njegovu motivaciju. Odgojitelji će se uključiti u dodatnu edukaciju iz waldorfske pedagogije u organizaciji Instituta za waldorfsku pedagogiju iz Zagreba, SWI krovne institucije primRegionalnom seminaru, Društva prijatelja waldorfske pedagogije iz Rijeke, ili u organizaciji samog Waldorfskog dječjeg vrtića Mala vila. Mišljenja smo da se treba usavršavati u sljedećim područjima:

- Uključivanje obitelji kao partnera u programu
- Razvojne faze malog i predškolskog djeteta
- Tehnike promatranja
- Sigurna i zdrava praksa
- Uključivanje djece s posebnim potrebama
- Kultura raznolikosti
- Aktivnosti na otvorenom

- Najnovija istraživanja o mozgu i načinu na koji djeca uče.

Smatramo potrebnim da se nekoliko dana u godini treba posveti stručnom usavršavanju svakog djelatnika, čime će se dobiti veća profesionalnost i njihov osjećaj za timski rad. Odgojitelji bi se trebali pripremiti za to na način da promisle i zapišu ciljeve koje namjeravaju ostvariti ili pitanja koja se nameću u radu a mogla bi se ostvariti na tom novom susretu ili usavršavanju. Svakako tu spada i hospitacijsko učenje u sličnim organizacijama i institucijama u državi i svijetu koje u svom djelovanju prakticiraju waldorfsku pedagogiju.

U nastavku odgojno-obrazovne prakse slijedila bi prezentacija doživljenog te promišljanje daljnjeg djelovanja. Na taj način će se njihovo iskustvo proširiti na ostale djelatnike te će se između pojedinih djelatnika stvoriti prilike za interesom čime se potiče zainteresiranost za iskustvo svojih kolega.

Važnosti:

- Odgojitelji koriste različite prilike za svoj profesionalni i osobni razvoj i time pokazuju da prepoznaju važnost cjeloživotnog učenja
- Promišlja, procjenjuje, evaluira i traži povratnu informaciju o kvaliteti vlastite pedagoške prakse i razine profesionalnog znanja, te čini odgovarajuće promjene
- Surađuje s drugima kako bi unaprijedili vlastitu odgojnu praksu i profesiju u cjelini
- Donosi profesionalne odluke koristeći znanja i vještine te nezavisno kritičko mišljenje
- Uključuje se u aktivnosti u zajednici kako bi promovirali važnost kvalitetnog poučavanja i dostupnost kvalitetnog odgoja i obrazovanja svoj djeci (Koraci prema kvalitetnoj praksi, Tankersley D., Brajković S.).

6.1 STRUČNO USAVRŠAVANJE ODGOJITELJA

Svjesni važnosti unaprjeđenja znanja, vještina i kompetencija koje treba imati odgojitelj, i ove pedagoške godine odgojitelji će pohađati seminare, predavanja, radionice, okrugle stolove i sl. Stručno usavršavanje će se birati putem Kataloga stručnih skupova Agencije za odgoj i obrazovanje, planom seminara Instituta za waldorfsku pedagogiju iz Zagreba, programom Regionalnog seminara te seminarima objavljenim na mrežnim stranicama Goetheanuma i IASWECE te ostalog.

Okvirni plan stručnog usavršavanja

1. Snježanka Jandrijević, likovni terapeut i umjetnik po Goetheovoj i Steinerevoj teoriji boja, dogovorene radionice u četiri termina

Tema kroz cijelu godinu: *4 svetkovine, 4 arhandela- 4 bajke* (godišnja doba)

18. i 19.09. 2021. Ukleti kraljević I Henrik čelik

Studeni/prosinac. Marijino dijete

Ostala dva termina će se naknadno dogovarati.

2. Mirjana Radanović, nastavak i nadogradnja seminara prstovnih i gestovnih igara po Wilmi Ellersiek (travanj, svibanj)
3. Ivanka Katarinčić, zdravstvena pedagoginja, promatranje djece u skupinama te poticaji odgojiteljima za svrhovitiji rad.
4. Anka Cerovečki: Rad u jaslicama
5. Slušanje Zoom predavanja prema osobnom interesu iz waldorfske pedagogije u organizaciji Instituta za waldorfsku pedagogiju iz Zagreba; svi stručni djelatnici; nakon svakog seminara se razmatraju nove spoznaje i nalazi način da se implementiraju u svakodnevnu praksu.
6. Praćenje Regionalnog seminara u organizaciji SWI Rijeka-Pula uživo ili putem zoom aplikacije, po izboru djelatnika.

IWP, Zagreb: ŠKOLA ZA SUTRA –TROGODIŠNJI STUDIJ WALDORFSKE PEDAGOGIJE, Okvirni program prve godine studija 2021/22

	Datum	Predavač	Predavanje
1.	IX.2021.	D. BRIERLEY	Društvene znanosti, umjetnost i praktični rad u eri znanosti- holizam u pedagogiji
2.	14.-16.X.2021.	JAN THIESSEN	Socijalno tročlanstvo
3.	XI.2021.	TOBIAS RICHTER	Evolucija svijesti kroz kulturne epohe čovječanstva

LJ	12.-13.XI.2021. fakultativno	JILL TAPLIN	Malo dijete i knjiga
4.	10.-12. XII.2021.	GODI KELLER	Kompetencije za život
5.	21.-23.I.2022.	CHRISTOF WIECHERT	Waldorfska škola i antropozofija
6.	24.-26.II.2022.	JILL TAPLIN	Ususret potrebama djece i roditelja u 21.st., (Tajni vrt)
LJ	17.-19.III.2022. fakultativno	RATKO ŠIMETIN	Briga za zdravlje
7.	7.-9.IV.2022.	UWE BUERMANN	Djeca i mediji
8.	početak V. 2022.	A.HOIER	Razvoj čovjeka: EMBRIOLOGIJA,
9.	kraj V. mj..2022.	RATKO ŠIMETIN	Fizički razvoj čovjeka : tročlanost I četveročlanost ljudskog bića
10.	VI mj. 2022.	W.SASSMANSHAUSEN	Razvoj pedagoških ideja od Grčke do danas
	Ljeto 2022.	INTENZIVNI SEMINAR	OBLIKOVANJE GOVORA, KAKO NAPISATI PRIČU OBZIROM NA UZRAST DJETETA, PROMATRANJE DRVEĆA (Godi), osnove BIODINAMIKE, IZRADA DRVENIH IGRAČAKA,

Program Regionalne waldorfske edukacije, Rijeka:

Modul-1

Tema (predavač)	Vrijeme održavanja
Holistička slika svijeta/čovjeka/djeteta; Uvod u waldorfsku pedagogiju (Christoph Wiechert) Dvanaest osjetila, uvod, četiri 'niža' osjetila (dr.sc.Slavica Bašić)	14.-18.7.2021.
Dvanaest osjetila, nastavak, komunikacijska osjetila (dr.sc.Slavica Bašić).	27.-28.8.2021.
Fizički i psihološki razvoj djeteta 0-7 godina starosti (Philipp Reubke)	1.-3.10. 2021.
Fizički i psihološki razvoj djeteta 7-14 godina starosti (Marinka Špodnjak)	29.-31.10.2021.
Fizički i psihološki razvoj djeteta 14-21 godine starosti (Christopher Cluder)	26.-27.11.2021.
Parzival: Kako biti čovjek (dr.sc. Markus Osterrieder, Miha Pogačnik)	17.-19.12.2021.

Modul-2

Tema (predavač)	Vrijeme održavanja
Osnovni principi pedagoškog rada (uzor i imitacija, slobodna igra i okolina, bajke) (Viktorija Kovačić)	7.-9.1.2022.
Glazba, prentatonika kvintnog ugođaja, kreiranje pjesmica (Eva Jurgec)	14.-16.1.2022.
Adults working together (Nana Goebel)	11-13.2.2022.
Tijek godišnjih doba I svetkovine, organizacija rada u Vrtiću (Viktorija Kovačić)	11-13.3.2022.
Kolo, Ritmičke igre (Melita Novinčak)	8-10.4.2022.
Waldorfske jaslice (Anka Cerovečki)	6-8.5.2022.
Lutkarske predstave (Nataša Filipović)	10-12.6.2022.
Lutkarske predstave Ručni rad i igračke u Vrtiću (Nataša F/Viktorija K.)	6.-10.7.2022. (kao dva vikend-sem.)
Zahtjevna djeca (prof.dr.sc. Slavica Bašić) Razvoj pokreta kod djeteta od 0 – 7 godine Mala djeca u šumi (Viktorija K.)	19-21.8.2022,

6.2 PLAN RADA RAVNATELJA

- Donošenje Godišnjeg plana i Izvještaja rada za tekuću školsku godinu
- Donošenje važnih dokumenata vrtića:
- Plan i program odgojno-obrazovnog rada od treće godine života pa do polaska u školu po principima Rudolfa Steinera (potrebna reverifikacija ministarstva)
- Sudjelovanje u izradi financijskog plana i plana investicija
- Obavljanje administrativnih poslova tijekom godine
- Praćenje zakonskih promjena
- Praćenje stručne literature
- Praćenje novih pristupa u direktnom radu s djecom

- Organizacija i vođenje Odgojiteljskog vijeća
- Upućivanje odgojitelja na seminare i radionice u skladu s potrebama ustanove i afinitetima odgajatelja
- Organiziranje stručnog usavršavanja za sve odgajatelje dovođenjem predavača u ustanovu
- Pravovremena izmjena postojećih i donošenje novih općih akata vrtića
- Iniciranje rada Upravnog vijeća, davanje sugestija u radu predsjedniku vijeća i učestvovanje u pripremama sjednica
- Sazivanje sjednica u dogovoru s predsjednikom vijeća
- Dosljedno izvršavati odluke Upravnog vijeća vrtića
- Sudjelovati na sjednicama Upravnog odbora osnivača vrtića, Društva prijatelja waldorfske pedagogije
- Održavati kvalitetnu suradnju s vanjskim čimbenicima
- Prisustvovanje na stručnim skupovima prema godišnjem kalendaru u organizaciji Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa i Agencije za odgoj i obrazovanje
- Osigurati i njegovati dobre međuljudske odnose u ustanovi
- Održavanje radionica za djelatnike u okviru kolegija ili drugačije

Ravnatelj će pohađati stručno usavršavanje prema navedenom programu odgojitelja, prema godišnjem kalendaru u organizaciji Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa i Agencije za odgoj i obrazovanje te waldorfskih institucija.

7. SURADNJA S RODITELJIMA

Za primjerene poticaje i što bolje zadovoljavanje dječjih potreba, izuzetno je važna kvalitetna komunikacija između obitelji i dječjeg vrtića. Već pri prvom informativnom razgovoru koji činimo s roditeljima (ako je moguće s oba roditelja) upoznajemo se sa strukturom obitelji te ritmom i navikama koje vladaju. U upisnom listu kojeg roditelji ispune pri upisu djeteta, tražimo od roditelja da upišu informacije vezane već za prenatalni period, za sam porod te specifičnosti koje dijete ima (prehrana, navike samozbrinjavanja, socijalni odnosi i igra...). Na taj način želimo doznati što više o djetetu i njegovoj obitelji kako bismo što uspješnije zadovoljili njegove potrebe, skratili i olakšali djetetu razdoblje prilagodbe i ako je potrebno, savjetovali roditelje.

Suradnju s roditeljima ostvarivati ćemo kroz sljedeće oblike suradnje:

- Redovitog obavještanja roditelja putem e-maila, oglasne ploče, letaka i web stranice
- Zajedničkim uređenjem vanjskog prostora
- Zajedničkim planiranjem i organiziranjem Božićnog sajma i ostalih svečanosti tijekom godine
- Informacijama na koje ćemo individualno nastojati pozvati roditelje svakog djeteta
- Putem umjetničkih radionica
- Putem predstava organiziranih za djecu i roditelje
- Putem zajedničkih proslava svetkovina
- Putem stručnih pedagoških predavanja gostujućih predavača
- Putem roditeljskih sastanaka s pedagoškom temom vođenih od strane odgojiteljica, waldorfskih učiteljica i stručnih suradnika.

7.1 PLAN RODITELJSKIH SASTANAKA, DRUŽENJA S RODITELJIMA I UMJETNIČKIH RADIONICA:

VRIJEME	OBLIK SURADNJE
Rujan, 16.	Prvi roditeljski sastanak za početak ped/g mješovitih odgojnih skupina (svi odgojitelji po skupinama)
Rujan, 28	Roditeljski sastanak djece polaznika predškole (Emina Maršanić i Blanka Havelka)
listopad	Predavanje uz ppt prezentaciju „ Značajke waldorfske pedagogije“ (Nataša Filipović)
Listopad, studeni prosinac	Umjetničke radionice, izrada igračaka i dekoracija za Božićni sajam (stručne djelatnice vrtića)
prosinac	Crtice iz programa Osnovne waldorfske škole u Rijeci
siječanj	Božićni sajam Roditeljski sastanak s dnevnim redom...tekuća pitanja Mala škola
Veljača, ožujak	izrada igračaka i dekoracije za Uskršnji sajam
travanj	Uskršnji
Svibanj	Dan otvorenih vrata vrtića Roditeljski sastanak za roditelje novoupisane djece
Lipanj	Završna svečanost po skupinama Svetkovina Ivanja Radne akcije za uređenje unutrašnjeg i vanjskog prostora

7.2 PLAN IZLETA

VRIJEME	MJESTO
listopad	Izlet na imanje u <i>Pićanu, Sopot</i>
Siječanj-veljača	Izlet: Snježni Platak
Travanj-svibanj	Izlet: Klana
Srpanj-kolovoz	Izlet na more

8. SURADNJA S VANJSKIM ČIMBENICIMA

Prema Nacionalnom kurikulumu za predškolski odgoj i obrazovanje jedan od glavnih ciljeva i važnosti provedbe je i suradnja s gospodarskim i drugim subjektima. Vrtić se razvija u društvenoj zajednici i nikako ne bi postojao bez nje. Iz toga se razvija suradnja, unaprijeđivanje odgojne prakse i partnerstvo.

Od posebnog značaja nam je suradnja s Osnovnom waldorfskom školom jer dijelimo opće interese pri širenju i razvijanju ideja waldorfske pedagogije. U toj se suradnji ostvaruju mnogi stručni seminari za edukaciju stručnih djelatnika obiju ustanova i naravno roditelja. Niti jedan oblik usavršavanja nije zatvorenog tipa te je javnost s time upoznata i pozvana na iste.

Suradivati ćemo s:

- ✓ Ministarstvom za odgoj i obrazovanje
- ✓ Županijskim Odjelom za odgoj i obrazovanje (Upravni odjel u PGŽ)
- ✓ Odjelom za odgoj i školstvo grada Rijeke
- ✓ Agencijom za odgoj i obrazovanje
- ✓ Učiteljskim fakultetom u Rijeci
- ✓ Učiteljskim fakultetom u Puli
- ✓ Nastavnim Zavodom za javno zdravstvo
- ✓ Mjesnim odborom sv. Nikola
- ✓ Udrugom Žmergo, ekološka udruga građana
- ✓ Udrugom Val, putujuće kazalište
- ✓ Gradskim kazalištem Rijeke, Pinokio
- ✓ Gradskom knjižnicom Rijeke; odjeli Zamet, Krnjevo i Stribor.
- ✓ Prema zajedničkim zadacima i ciljevima rada intenzivno ćemo suradivati s:
- ✓ Društvom prijatelja waldorfske pedagogije iz Rijeke
- ✓ Savezom waldorfskih institucija i inicijativa RH

- ✓ Osnovnom waldorfskom školom u Rijeci
- ✓ Osnovnom waldorfskom školom u Zagrebu
- ✓ Osnovnom waldorfskom školom u Ljubljani
- ✓ Institutom za waldorfsku pedagogiju u Zagrebu
- ✓ Inštitutom Sofijin zvir iz Maribora
- ✓ Udrugom Iskra iz Osijeka
- ✓ Dječjim vrtićem „Bulevard“ iz Rijeke, koji u svom radu primjenjuju elemente waldorfske pedagogije
- ✓ Međunarodnom udruga za waldorf obrazovanje u ranom djetinstvu IASWECE.

9. VREDNOVANJE I PRAĆENJE PROVEDBE PROGRAMA

Učinkoviti pristup unapređivanju individualnog i timskog rada djelatnika vrtića je da se taj rad sagleda u kontekstu cijelog programa. Djelatnik će imati pojačanu motivaciju za što bolji rad bude li shvatio važnost svog doprinosa cjelokupnom programu. Zbog toga svi djelatnici trebaju ocjenjivati program, jer se na tom ocjenjivanju gradi kvaliteta (Kurikulum za jaslice, 185. str.).

Ocjenjivanje programa se odnosi na:

- + pružanje usluge korisnicima
- + rukovođenje
- + uključivanje obitelji
- + uključivanje društvene zajednice
- + okruženje u kojem se uči
- + usavršavanje djelatnika
- + zapošljavanje djelatnika
- + zdravstvene i sigurnosne mjere.

Specifičnim pitanjima koji se odnose na prirodu usluga koje provodi Program dobiti će se jasniji uvid u isti. To dovodi do razumijevanja stvarne situacije i načina na koji se ona može poboljšati.

U tu svrhu jasno pomažu već zakonom o predškolskom odgoju i naobrazbi zadaci odgojitelja u svrhu praćema i valoriziranja:

Dnevno ćemo pratiti

Tromjesečno kroz tromjesečnu valorizaciju; temeljna analiza adaptacijskog perioda, polaznost djece i razlozi izostanka, temeljna analiza razvojnog statusa djece i praćenje realizaciju razvojnog statusa. Pratiti će se ponuda materijala, aktivnosti i sadržaja ponuđenih djeci te njihove interese posebno one spontane. Osvrnuti ćemo se na organizacijske uvjete rada, oblike suradnje s roditeljima i vanjskim činbenicima.

Godišnje izvješće o radu ustanove na kraju pedagoške godine dostaviti ćemo nadležnim institucijama; Ministarstvu znanosti obrazovanja. Godišnje izvješće obuhvatiti će cjelokupnu analizu rada vrtića što uključuje osvrt na ustrojstvo rada, provedbu materijalnih i organizacijskih uvjeta, provedbu njege i skrbi za zdravlje i tjelesni razvoj djece, provedbu odgojno-obrazovnog rada s djecom, polaznost i ostvarenost stručnog usavršavanja radnika vrtića, provedbu suradnje s roditeljima i vanjskim činbenicima. Kao dio godišnjeg izvješća biti će i izvješće ravnatelja i stručnih suradnika (Pedagoška dokumentacija).

Nakon provedbe analize odrediti ćemo smjernice našeg djelovanja za podizanje kvalitete rada u sljedećoj pedagoškoj godini.

10. ZAKLJUČAK

Ove ćemo pedagoške godine nastojati ostvariti zadaće koje smo stavili pred sebe. Prvenstveno se to odnosi na susretanje s djecom i sagledavanje njihovih potreba. Pravovremeno očitovanje kako njihovih potreba tako i pravih poticaja s naše strane rezultirati će zadovoljstvom dječjeg bivanja u vrtiću.

Međutim, zadovoljstvo treba biti obostrano. Jedino zadovoljan odgojitelj može dati maksimum sebe u radu. Stoga se je potrebno educirati da bi znali savladati sve izazove na putu cjeloživotnog učenja. Visoko radna i moralna okolina dati će odgojitelje koji vjeruju u sebe i svoj rad. Nastojati ćemo djelovati timski te na vrijeme planirati potrebno.

Velika pažnja posvetiti će se edukaciji naših djelatnika. Ovo novo vrijeme imamo I zoom opciju što je vrlo elegantno rješenje.

Ove ćemo pedagoške godine nastojati ostvariti preporuke koje je navelo nadležno ministarstvo. Kvalificirani stručni djelatnici trebaju biti naša obaveza i dužnost, te će se jedino na takav način ostvarivati posebnosti rada ovog vrtića a to su metode waldorfske pedagogije.

11. LITERATURA

1. HACCP studija waldorfskog dječjeg vrtića Mala vila, Rijeka, 2011.
2. Tankersley D., Brajković S., Handžar S., Koraci prema kvalitetnoj praksi, priručnik za profesionalni razvoj odgajatelja, Pučko otvoreno učilište Korak po korak, Tiskara Zelina d.o.o., Zagreb, 2012.
3. Szanton S.E., Kurikulum za jaslice, Razvojno-primjereni program za djecu od 0 do 3 godine, Biblioteka Korak po korak, Grafa, Zagreb, 2000.
4. Starc B., Čudina – Obradović, M., Pleša, A., Profaca, B., Letica, M. (2004). *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi – priručnik za odgojitelje, roditelje i sve koji odgajaju djecu predškolske dobi*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
5. Steiner R., Odgoj djeteta sa stanovišta duhovne znanosti, Društvo prijatelja waldorfske pedagogije, Zagreb, 1990.
6. Steiner, R., The Education of the Child and Early Lectures on Education, Foundations of waldorf education, SteinerBooks, 1996.
7. Steiner, R., A Modern Art of Education, Foundations of waldorf education, SteinerBooks, 2001.
8. Steiner, R., The Child's Changing Consciousness, Foundation of waldorf education, SteinerBooks, 1996.
9. Steiner, R., Self-Education in the Light of Spiritual Science, Mwrcury Press 1995.
10. Waldorfkindergarten Wien, Pedagoški rad u waldorfskom vrtiću, Beč 2006.

Internetske stranice:

1. <https://www.azoo.hr/.stories>
Nacionalni okvirni kurikulum- Agencija za odgoj i obrazovanje
2. <https://www.hrstud.unizg.hr>
Državno pedagoški standardi, Republika Hrvatska, MZOŠ, zagreb, 2008.
3. <https://narodnenovine.nn.hr>
Pravilnik o obrascima i sadržaju pedagoške dokumentacije, MZOŠ, 2001.
4. <https://www.zakon.hr>

5. Zakon o predškolskom odgoju NN10/97, 107/07, 94/13, 98/19

6. <https://www.azoo.hr>

Pravilnik o sadržaju i trajanju programa predškole

7. <https://centar-rudolf-steiner>

Centar Rudolf Steiner

8. Izmjene i dopune programa zdravstvene zaštite djece, higijene i pravilne prehrane djece u dječjim vrtićima (NN 121/07).

Godišnji plan i program usvojen je na sjednici Upravnog vijeća Vrtića dana 30. rujna 2021.

V.d. ravnatelja

Nataša Filipović

Predsjednica Upravnog vijeća

M.P.

Jelena Čulina

U Rijeci, 30. rujna 2021.

Klasa: 003-05/21-01/1

Urbroj: 2170-54-21-01

